نوټ: اسم کتاب درصفحه ۴ سطر ۴ ذکر شوی دی

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد وثنا دده هغه خدای تد چه انسان ی په ژبه او بیان لرکا او تمیز ی ورکا لنوروحیوانانو په نطق او ویا سره او خپل کلام پاک ی نازل کا چه افصح بیان سره په هغه معجز او ابلغ دی له کلام دیتو نو بلغا او فصحا ستاینه او سپاس دی هغه خاوند لره چه بیلده ده نستدبل خاوند او نه بل بلوونکی دوګړیو څښتن دی دی په انسانان پخوبه و خبرو پالی او د هری بلیغی وینا ملهم دی درودنامحدود په هغه پیغمبر دی علیه الصلوات والسلام چه موږ تی راوښوله سمدلاره راوروده

بیت

دی دی رهبر دکائنا تو ترده جارسم

دی دی نامور د مخلوقا تو ترده جارسم

خدای رحمتوند دی وی دده په اولاد او اصحابو چه پراسمان دهدی

رښتیا ستوری دی او د پیغمبر دگوتمی خلاف غمی کړدوی نوای د دین
سمدلاسه بدلدموښه ورکړدای او د رحمت ور بونسکور

بیت

دښه ی داسمان ستوری څرنگا ی لور پدلوری
شپیدزموږ ی کړ رو ښانه دوی د دی خوښ پخپانه

بخاص کړه د خدای رحمتونه دوی نازل پرخلورویارانو د نبی پرغوره
ملگریواو دده پرلمسیواد خاندان اما بعد پدی پوهیږی چه د ویناوانه
غوره خاصه ده او دنطق تاج بخښه دکرصنا تاج دی چه خالق تعالی د
غوره خاصه آدم پرسرښکور کړ او پهره زمانه کی خدای تعالی پرانسانانو کی
غوره شاعران او د وینا خاوندان پیدا کړل چه الشعراء تلامیذ الرحمن وگڼل سوا
او ددوی وینا وی برگله داسی خوښی دی چه انسان زړه انشراح پیدا
مومی او د خوښو زیب ومرهم وی زه چه محمد هوتک یم او پاصل پښتون
یقندار کښی اوسم لږ پیژنده چه پدویلو دداسی وینا وبخت یم او دشپی
اودورځی می هم دغه کار دی دا د پیروقتونه تیرسول چه ما غوښتل چه زه دپر

شاعرانو تذکره و کابنم اودوی احوال سره رانقول کاندم مگر زمانی ماته فراغ نه
مراکا اودا ډیله می په زړه کی وچه سبوه څکه چه پرقندهار د ظلم اود جفا تورتم پروت
وه او هیڅوا آرام نه درلود او نه فراغ ګاهی به مصروف چپاونه کړل او ګاهی به د ګرګین
دستم سوران وه اوس چه حق تعالی موږ خلاص کړو له هغو ظلمو څخه او فارغ سوه
زړونه زموږ او زموږ ملک حاجی میرخان علیه الرحمة دوی له قندهار ویاستله
او پښتانه دی دوی له جوړ آزاد کړل نو زمانه فارغ سوله اندوه او قلم می راواخیست
هغه وقت په زمانه ارادی خبر سوز موږ د پښتنخا دستر ګو تورامام المسلمین و
ابن قاتل الرفضه والکافرین شاه حسین ادام الله دولته الی یوم الدین بیت

د پښتنو پادشاه حسین هوتک — په ملکانو کی دی دی لوی ملک
د حاجی میرغبتلی زوی ګوندی — خالقداد دوی ځلان داعمی

نوی زړه وغوښتم خپل د بار ته او ماندی تشوښتی وکا او الطافی بنکاره کا
په دا خپله ارادې پوره کاندم او د پښتنو شاعرانو حال سره رانقول کاندم خله
چه زموږ پادشاه او د ښالم خیلو زړه سر شاه حسین خلد الله ملکه و سلطنته
یخپله هم د ښې وینا خاوند او د پښتنو د شعر شوقمن دی نو ما وغوښته چه ژر ژر

لی سی او دپښتنو شاعرانو احوال ټول کړی سنګاړه دوی چه مالد
دیرو شاعرانو دپښتنو احوالونه راټول کړی دی او هغه وقتونه
زیدم له وګړیو څخه می دیر سند حاصلوند او ورته لی دی او اوس هغه متوا
لله په غوسښتنی کابزم ددی کتاب نوم دی پته خزانه ځکه چه دلت
راغلی دی چه پته واو نو سنګاړه خالق تعالی دی لټوله مسلمانان
ن صوبه د پادشاه سیوری دی تل دی او دایم په دغه کتاب چه ما
او رخ و د جمعه ۱۶ د جمادی الثانی سنه و سنه ۱۱۴۱ هجری
ددو خزانو منقسم دی لمړی خزانه په بیان د هغو شاعرانو چه
د همه خزانه په بیان کی د هغو شاعرانو چه اوس ژوندی دی
په بیان لښی د هغوارتیښو او ښځو چه دوه په پښتو ویندپاند

لمړی خزانه

د هغو شاعرانو چه پخوا تیر سوی او صوبه تدد وی وینا دی سنګاړه دی
المشایخ قطب العارفین و زبدة الواصلین بابا هوتک علیه الرحمة

تولی دی و او دتولر پلار بابا غلجی رحمة الله علیه چه پخپل وقت کښی مشر گنل کیدی دپښتنو
ښک په التغر کی دیزیدلی و په سنه هجری ۶۶۱ کی او هغه وقت چه لوی سو
نقل دی
ی کاد خدای عبادت او په التغر او سوری کښی دقوم سردار او بادار و
چه په هغه وقت کی به هر ځل مغولو دارغنده او پرغای ولوت کاو التغر او اولان او کلا
ری تالاکول بابا هوتک چپل قوموند رانقول کړل او دسره غر سردی پر مغولو شخی د بوتله
ر دی جگړه کی مغول تالاسول او دپښتونگرندیو دیر وشرل مانه چپل پلار داود خان
داسی نقل دکا چه سورغر په دغه روخ د مغولو په وینو داسی لجند سو چه پلو شو
د مړو به برلیبانده کا په دی شخړه کښی پښتانه لبر او بی څواک وچه دسرو مغولو
بیښه راغله او اخیستدی وکانړیو څو غښتلی د بابا هوتک څلوان ومړل بابا هوتک
په لوی ... داسی ... بولوله او په غیشوی د مغولو تښتونه شیرل غښتلو میړو
چه داسنده اوریدله په جگړه تودیدل تر څو چه سورغری د مغولو په وینو ولاړه
او تول ی پښاکړل هغه سنده زما پلار علیه الرحمة داسی راته ویلی

بیتونه

پر سورغر بل راته نن اور دی	وگریه جور راته پیغور دی

پرکلی کور باندی مغل راغی
هم په غزنی هم په کابل راغی

غښتلیو تنګ کړی دامووارډی
مغل راغلی په تلوار دی

په پښتخا ئی یلغاوډی
پرکلی کور باندی مغل راغی

آدمړی غښتلیو راسی
پر تنګ ولاړ د پښتخا سی

توری تیری غشی ترلاسی
پرکلی کور باندی مغل راغی

زلمو په غشیو کړی وارونه
دتیرو تیرو گرزارونه

ور وراندی کړی چغل تتروند
پرکلی کور باندی مغل راغی

زاد زلمو وینی بهیږی
صحاکی اوغرونه په سره کیږی

میرتی مرغلی اوتر هیږی
پرکلی کور باندی مغل راغی

پښتونهلی پرغړه جنګ دی
سور غر په وینو دوی رنګ دی

مهال دلوری دی دنګ دی
پرکلی کور باندی مغل راغی

مزلمو پرتنګ ځانونه مړه کړی
دښمن په غشیو مو پلیه کړی

د پښتخا محکی ساته کړی
پرکلی باندی مغل راغی

نقل دی په باباهوتک د مغلو سره دیر جنګونه وکړل او دارغنداو پوری خوا ته
ی وشړل او هرکله به داتغ او مړی غښتلیو پر دوی یرغلونه کړل او په غرونو

به مغول تنوتل بابا هوتک چه سپین بدیری سو هجری نه او یا کال وپه سنه ۷۴۰ هجری
وفات سو ذکر دکاشف اسرار شیخ ملکیار چه دبابا هوتک
مشر زوی واو تر هغه پلار وروسته دی دقوم د مشرتابه بگړی په سر کړله نقل کا
هسی چه ملکیار بابا دیر غښتلی او قوتمند سړی وپه جنګو کی به له لسو تنو سره به وپه هغه
سنه چه بابا هوتک وفات سو ملکیار بابا د پنځه ویشتو کالو زلمی وهسی وایی چه ملکیار بابا
د سپوږمۍ په لمانځه کی د پیر خپلوان راتول کړل او هلتدی کارین وند وکښل او خپل زلمی ی په
کښتو کړه وکمارل مغول چه په دغو دا نیو غرونو سول پر سپوږمۍ ی پرغل وکا او د
ملکیار بابا سره دیر سخت جګړه وسول په دغو جنګو کښ د پښتنو مین وراني سوی او څنی
ولاړل مړني او بیا وب ته څنی هم وخاته وا لزی خو اته هلتدی خپل زلمی سره یوټول او دیر ته
راغلل مغولی د شړل او سپوږمۍ ی بیا ووا ن کړه هسی نقل کا چه په سنه ۷۴۹
هجری کی په پسرلی تر نګ د پیر ډک سو په سختو نیز واو په دیوه میاشت کی چه نوموړی
او خپل راډک غاړی غاړی بهیدی ملکیار بابا چه د ترنک څخه وتلو راغی هسی سندره
کی وایی سندره د ملکیار بابا

ترنک بهیږی د ترنک بهیږی ۵ غاړی ترغاړی ۵ زما زرګی خو خپل لالی غواړی

که ره وده مروده + دترنگ مروده + خاوند دیج ۵ + چه دیرکی هومی + زما نیله سوده
که نیزدی نیزدی + نیزد بلیتون دی + مزه نیزه مری + پدویرژ ریلی + پدغم زبون دی
که اوزدی اوزدی + پدزه می اوزدی + دااوس ۲ وج کا + دویر نیزوند + بل د یر پدزوردی
نمخنند یوسه + سپینی سپوښمیه + ورته ووایه + چه ترنگ تال کړم، ستا له خو لکیه
که خړو خړو + اوبوسوان کړی + بل ملکیاردی + پاتنلیاردی + سوب ی جاان آباد

نقل کا چه ملکیار بابا دا سندری وویلی د خاوند پدقدرت ترنگ یو اوبد لرگی مراوی او دلته درود
دیوی څنډی او بلی څنډی پدنلو اوغږ دلبنی بند سو پرترنگ یو پل جوړ سو سیار بابا هم
پردی پل تیر سو او خپل مقصد ته واصل سو نقل کا چه یوه روځ ملکیار بابا
د خپل تره توخی کورته ولاړ او د خپل تره زوی نور بابای ولید چه غشی تیرهٔ کاملید څنی پښته
وکا چه تر بوره دا څکړی بغه ویل د مغولو پدجګړو کی ستا ملاتړ یم ملکیار بابا دعا وکړه ورته
چه تر بوره تل سو بمن اوسی وایی چه هروقت بدنور بابا پدجګړو کی بری موندلو ما ته ی د هیڅا
پدیاد نده همسی نقل کا چه یوه روځ د مغولو تاراک پرسیوری راغی او هغه وقت
د ملکیار بابا پدکلا کی څوک نه و پرته له بښمنیو نور بابا چه خپرسوتړی ځان هغه کرت
ته ورساوه او پدیوه تن ی مغوله شمل او دیری مړه کړل د اتول د ملکیار بابا دعا برکت و

ذکر د مقبول سبحانی غوث صمدانی شیخ خربنبون سرهنی رحمة الله علیه د پښتون بابا
د کسې د عبدالرشید خلیفې و خاوند تعالی ده ته سینکاره کمالات او کرامات ورکړی و د خدای
په عبادت به نخت و نقل کا چه د پلار په ژوندکی لا رخصت سوا و د خپلو اولادو سره
راغی که کسی شخ غوری مرغی ته او کلد به و لاړ د غندان غره ته او هلته به ی خدای تعالی
ستاید او ثنا نخه او په کمال کی به یو وار تلی د خپل تره بیتنی نیکه لیدلی ده به ی کولد او پسله
به ی هم زیارت ته ورتلی خربنبون بابا د شیخ اسماعیل سره چه د بیتنی نیکه زوی ؤ لوی سو
او هغه وخت چه خربنبون د کسې غره غندان ته تللی نو اسماعیل بابا په ده پسې د یره
وشړل سپی والی چه یو وقت خربنبون بابا او اسماعیل د سړی او بیتنی نیکه په مخ کښی
ناست و د دوی کور و د کسې پر غره نو خربنبون د پلار او ترې لخوا په تګ او رخصت
ماذون سو اسماعیل نیکه داسی ناری وکړلی

که یون دی یون دی + مخکی بلیتون دی + له کسی غره شخ + مخ خربنبو ندی
که ورورره ورورره + خربنبون ورورره + ته بلیتون کړی + زما ویر ته گورره
چه څې مرغی له + تورې کړی له + همزولی پاته + څه شه برخی له
د خدای دپاره + خربنبون بابا ره + چه ویر مونکړی + زمونږ کهول واړه

مزہ ہ می ر پہ پ ی + یا ر می بیلیز ی + بیاتون ی اور د ی + ځان پہ سو ځیز ی

نقل کا پہ اسماعیل بابا خربنون بابا سی غبرگون وکاوہ

څلویشځ د خربنون بابا

بیلتانہ نارہ می وسوہ پہ کور باندی
ندپوہیزم چہ بہ څہ وی پیښ پہ وہاندی

لہ خپلوانو بہ بیلیزم پہ سر وستر گو
دواړہ ستر گی می پہ وینو دی شوہ باندی

اسماعیل ستانا روحی زہ گی ہری کی
بیلتانہ خربنون بیا لہ تا پردی کی

ندہیر یزی کہ می بیا مدستا یادی کی
پہ چرودو یر بہ پری سی مزہ ہ مراندی

څمہ څمہ پہ ارمان دیون می دی مخ کا تہ
دیاند څوری بہ اچوم وترخ تہ

ستاسی یاد بمی وی لبس مزہ وسخ تہ
کہ دا محلہ غږوند تول شی لاندی باندی

نقل کا پہ خربنون بابا ولار پہ مرغہ کی میشت سو او ہلتہ ہم وفات سو پہ کال ہجری
و سنہ ۱۴۱۱ ورسستہ ی زا من ہم پہ غوڑہ مرغہ کی او سیدلہ او د کاسی اولاد بیا ر تہ
ولار ہ د کسی څخہ او پښین پہ لتو کی میشتہ سول او د کند او زمنداو لاد وند چارہ
سول او ولار ل د نگر ہار او خیبر او پښتونخوا کی وینو لی

ذکر دقدوۃ الواصلین مظہر تجلیات الٰہی شیخ متی خلیل غوریا خیل سربنی علیہ

الرحمة الله الولی شیخ متی د شیخ عباس زوی و چه عباس د عمر اوغ د خلیل زوی و خلیل
دغور یا غوریاد کنه ابن خربنون زوی و چه حضرت سرینی قدس الله سره له زامنو څخه و
زما پلار علیه الرحمة و مانه داسی نقله ما چه د خربنون علیه الرحمه مرګ په مرغه کی و
او اولادی هم په ارغسان او مرغه او پښین کی سره خپاره سول څنی ور ښکل د
هزوب او کوزک غږوتد او امران او حسن د شیخ متی ورونه پر هغه غږه اوسیدل
چه ورته د شروروی پدنامه مشهوره سو د خواجه امران غزا وبی بی خالا د دوی
خور په پښین کی و چه هوری ی زیارت دی یو بل و روری و په گرمسیر کی شیخ دی
نقل کا چه شیخ متی قدس الله سره په کال هجری ۶۲۳ کال زیږیدلی و او په عمر د پنځه
شپیتو کالو د ترنک له سره پر غاړه وفات سو او پر هغه غونډی لوی شیخ دی چه
کلات بالا سی نقل کا چه پر هغه غونډی هیڅ اوبه نوی او د لی پښتانه د اولاد دی
چه په دوبی دده زیارت ته تلل د ترنک له دره ده به ی اوبه ورسره وړلی یوه ورځ
شیخ محمد زهرده مشر زوی دده په زیارت کی دفنده پر تبوی وکه ی کتل د متی بابا
له قبره سره ننوزی او به ډاډ غوږ خیدی او هلته بهانده چینه پیدا سوه دا او به تر
اوس هم بهیږی او زایرین ی څښی نقل کا چه شیخ متی بابا لوی زاهد او عابد

او پر خاوند مین سړی ، دده اولاد ، لارې او پد پښور او بدنې کې میشته سول او هلته له دوی څخه لوی لوی ستاذ راوتل شیخ زهر ، شیخ امران څخه روایت کا چه شیخ متی ، با لوی عالم او دین مرشد و پد غندان کې ی یو کتاب د کښلی چه نوم ی د خدای سینه پد دغه کتاب کې متی ، با خپل شعرونه هم د کښل او د اسې سنا جاتونه ی د ویل چه د پرونه ی د ولیکل کول دغه یو شعر ما لخپله پلار څخه اوریدلی و چه نقل ی کاندم

شعر

پر لویو غرو هم پد دښتو کې | پد لوی سمار پد مینو څپو کې
پد غاړه د باغ او پد شپیلکو کې | یاد د یار څرګند پد شپیلو کې

متل ستا د یار نارې سوری دی

داستا د مینې ننداری دی

هغه ی زغون که پد بیدیا دی | د برین ی خواته پد څنډه دی
ترانک چه څرګند ی پد ژمادی | د اتل اغیز د مینې ستا دی

تو له سنګلل دی ستا لدلاسه

ای د پاسوالو پاسه پاسه

کدلمر سرو بنا ندیخ ی سپین دی | یادسپوبزمیه تندی وزین دی
کدغزدی شنکلی پرتمین دی | لکدهندارهٔ مخ د سین دی

ستا د شنکلا داپلوشد ده
دای یو سپکه نندارهٔ ده

دلته لوی غروند زرغونیږی | دشرونده وږمی پکښ چلیږی
بورادی شاه خواکریږی | سترګی لیده وتهی ښینږی

لوی خاونده لتولرتدی
تل دنړی په شنکلیده ی

خاوند شنکلی ستا جمال دی | شنکاره ی لوړ پلوکمال دی
کدوږځ کدشپه کدپیری کال دی | ستادقدرت کمکی مثال دی

ستا دلوړتوب یو رنا ده
دلته چه څوره تماشا ده

زړه می داستادینی کوردی | سوی دعشق په سوځنداورږی
ربې ی وتاته ستا پرلوردی | بیلدی بیخ دی ورکړی پلوردی

ستا د جمال پہ لیدو مبتلا د دی
کہ ندوی د غمونو برباد دی

پہ غرو کی ستا د عشق شیلکی دی
کہ غټ کہ وړوکی کہ پلانۍ دی

د دی نړۍ پہ عشق سمبی دی
ستا د جمال څۍ ہرشی دی

چہ پردیا می ستړگی پرۍ سوی
ستا د جمال پہ نندارۍ سوی

نہ ہسک نہ محکہ وتورتم و
ندا ابلیس ئی آدم و

تیارہ خپرہ وہ تول عدم و
ستا د جمال سوچہ پرتم و

چہ سو سنبکاړہ سنبکلی دنیا سوہ
د پنځ پرلوړی دنیا سوہ

مزہ چہ څرگند پردی دنیا سوم
ستا پر جمال باندی شیدا سوم

د سنبکلی مخ پہ تماشا سوم
لخپلی ستړی راحلا سوم

پہ ژوند ژوند چہ بیلتون دی
یمہ پردیسی بل می توندی

وگړیو ولی متی ژباړی | سورۍ ځی اوری غاړی ځلوی
څه غواړی څه وایی څه باړی | خپل قوت او کور وکلی مزاړی

چې ښه چې بیل سی ښه خواسی
تل ی دښمن په لور ژمی اسی

نقل کاوه سی چې د شیخ متی علیه الرحمة کتاب د خدای مینه بدتل دده پر بدیره پروت و او وګړیو به هغه پاره کی بد غوښتل او هر چا به ویل نو به ی ژوندل هغه وخت چې مغول راغلل هغه کتاب ی واخیست او ورته سته نسوه څرګنده چې څه سو

ذکر د جهان پهلوان امیر کروړ ځازوی د امیر پولاد سورۍ غوری نقل کا مذبذة الواصلین شیخ کښته متی ذی غوریا خپل کتاب د غونی پښتانه کی چې دی نقل کا له تاریخ سورۍ څخه چې په بالشتان ی لیکلی او صوندلی و شیخ کښته علیه الرحمة هسی وایی چې بد تاریخ سو کی راوړی چې امیر کروړ د امیر پولاد سورۍ زوی و چې په کال ۱۳۲ هجری د غور پد مسند ښین کی امیر سو او جهان پهلوان ی بالله وایی چې د غور کو یتوند او د بالشتان او خیار او تمران مانی او هر کو شک ی قتول و ینول او د رسالت له ښهول ی پد خلافت کی د یر لوی ملکونه و کړل نقل کا چې امیر کروړ د یر غښتلی او پهلوان و په یوه

تن له سلو جنگاورو سره جنګیدی لکه ری نو کرور بالله چه معنی ده کلمه اوسخت وایی چه امیر کرور ی ویلی په دوبی زمین دزدرکی واوهستدی ساتنی درلوده چه کمیت دخندیش پشان واوپه دښمنانو کښی ښکاره کاوه اوعشرت پتاریخ سوری کی راوړی چه دا امیران له پیره پخوا او بالشان اوبستکی واو دښغه سوه لسو نوی له اولاده دی چه دسهاب له پښته و امیر پولاد په ښغه دعوت کی شریک وچه ابوالعباس سفاح دبنی امیه سره جګړه کړله اوابومسلم ئی هم مرسته وکړه پتاریخ سوری محمد بن علی البستی دا سی کښلی دی چه دعباسی دعوت پجنګو کی چه امیر کرور دیری سوبی وکړلی نو ی دا بیتونه وویل چه ویا رنه ی ټولی ښغه دادی چه شیخ کمته علیه الرحمته تاریخ سوری انتقل کړی دی

ویای نه دامیر کرور جهان پهلوان

زه یم زمری پردی نری ملا اتل نسته
بل په زابل نسته
غشی دمن می ځی بریښا پر میرځمنو باندی
په ماتید و نو باندی

پهند وسنده پر تنها اوپه کابل نسته
لما اتل نسته
په ژوبله یونم پر غالم پر تښتید و نو باندی
لما اتل نسته

زما دبریو پر خول تاویږی هسکه نمنځ وپویای
دآس لسوری محکه ریږدی غرونه کاندم لتای

کرم ایوادونه او جاری لما اتل نسته

زما دتوری تر شپول لاندی دی هرات او جرم
زه پیژندویم پردوم

عرج وبابیان وتخار بولی نوم زما پدہ اودوم
لما اتل نسته

پر صدر زما نشی لونی داری دښن راشخه
مرچی مزیون راشخه

دجیرنو الوه پر څنډو څم تښتی پلن راشخه
لما اتل نسته

دزرنج سوبدمی دتوری بیرغ سور وکړه
ستر می تر بور وکړه

پیادا ری می لوړاوی دکول دسور وسره
لما اتل نسته

خپلو وگرو له لور پیرزوینه لوم
تلی وندکوم

دوی پیادینه سنبد باسم شنه کروزنه لوم
لما اتل نسته

پر لوی غرو می ونیا دروی نه پښتنو پتال
پور څو شپو میاشتو کال

نوم زما دلونم می بولی پر دریخ ستایوال
لما اتل نسته

شیخ کنده علیه الرحمة تاریخ سور نقل کا چه امیر کروړ عادل او ضابط او دښمن ونیا خاوند و
ده به هر کله شعر وندویل پکار ۱۵۴ سنه هجری دپوشنج پیجلو لښکر می سور تر ده وروسته
ی نړوی امیر ناصر ایوادونه ضبط کړل او دغور او سور او بست او زمین داور پر محکو
خاوندسو

ذکر شیخ اسعد سوری علیه الرحمة شیخ کته پکتاب کی د لرغونی پښتانه تاریخ سوری
ہسی نقل کا چه اسعد سوری پغور کی اوسیدی او هلته د سوری خاندان پاچاهی کی دیر عزتمند
و شیخ اسعد د محمد زوی و چه پکال ۴۲۵ هجری په بغنین کښ وفات سو شیخ اسعد
علیه الرحمة دیر سپه اشعار ویل نقل کا چه سلطان محمود غازی پرغوربانده د امیر محمد سوری رحمة الله
علیه سره جګړه وکړه او په آهنګرانو کی محصور کا پدی وقت شیخ اسعد هم د آهنګرانو په
کوټ کی و هغه چه سلطان محمود علیه الرحمة امیر محمد سوری وینوا وبندی ی بوت غزنی ته
نو امیر محمد سوری په خوراز زره وراوعادل او ضابط امیر وګرځه غزنه دبند مرسو او شیخ اسعد
چه دوست و د امیر محمد سوری پرمرګ ی داسی ساندی وویلی پدیوه بوللله کی چه قصیده
په عربی ده وکذا فی القصیده

د نفک لچارو څه وکړم کوکار زه مولوی هر ګل چه خاندی په بهار
هر غټول چه په پیدا یا غوریده وکا ریږوی ی پانی کاندی نار پنار
دیر خوځند د نفک څپیړه شنه کا د دیر سروند کا تر خاورو لاندی زار
د واکمن لسره ټول پریاسی محرسی د بی وزلو وینی توی کاندی خونخوار
چه لسر صدی زمری رپی ز نګلو کی لا اوکوبدی ډاری تیرو جیار
هم ی عنقا سکنی د ال د ژوبلورو رستمان ځنی څغلا کاندی پیدا

چې ملاوی نکوپرې یغښتلیو
د افلاکسپرو کاڼه کا بې ګرانه

پیوه ګرد بښتې پرې یاسې لږمه
نه ې غښتې نه لرې وې نه ې سپاره

څه تیرې څه ظلم کاندې ای فلکه
ستا له لاس ندې هیڅ ګل بلیه خبره

پوپر ټرلولو زکمې پرې ږدې لرانه
پر ښتلیو اوسوې دغم ناتاره

هیڅ روغې ې په ژړه نسته ستا له خوړه
ببلوې په ژړا ژړمین لیاره

له تیر یودې اوښې څاڅې له داور بچیو
چې ینې ژاړې پورت ورت ستا له شناره

نبد لاس واخلې لخوړ نبد لورې
نبد ملاکړې لبې وزلو له نزاره

نبد زړه وسوځوې په هیڅا باندې
نبه پرې یوزې له ګرد بښته له مداره

نبه وصل کړې مین لبل مینه
نبه درملې تپونه د افګاره

ستا له لاس دې پراته ژوبل نګیروې کا
هر پلوته تپې زخمونه پخار څاره

کله غوښې کاندې مرانذې دزه ګیو
کله تیر باسې وګرې هو بنیاره

کله تکې واچوې پرې نانه ولیو
کله څیرې کړې ګریوان دنمنې چاره

کله غورځوې واکمن له لاڼه پلاز ولو
کله کښینوې پخاورو کې باداره

زموږ پرې زړه ولو دنن بیا یوغښتې وو ښته
و د ژوبلله په دې غښتې هزاره

پرهسو ریو باندې ویرپرې یوه ت لپاسه
محمد واکمن چه ولاړې پیل داره

دستایی قصیدی لری په بوللی دی محمد ابن علی والی په سند کښ مادده دبوللو غټ کتاب وییدی اودهغه څخه می دغه بوللده په دمحمد سام علیه الرحمة ستایند دی کښلده

القصیدة فی المدح

پسرلی سنګلونکی بیا کړه سنګارون	بیای ولونل پدغرونو کی لالون
مخلد سند رښوندشنه مینی شنی سوی	طیسان زمردی واغوستد غرون
دنیسان مشاطی لاس دمجید ودی	دغلرو باندی دسنګلل بنون
دغټو لوجندی خاندی وریدی ته	زرغونو بنوکی ناڅی زلمی جون
لګه ناوی چه سورتیک په تندی وکا	پسولون
مرغلری چه اورد دخونو لیده	پنځلاس سوه راندچپاره دښتون

په بربن چه بنځ د چونیو نغوبزیده سی
تو اچندی سره پیودی اشلکون

د زلما تاپي ماغلی دی پرځنډ یو
لکه پنځلیز غتمی کاندی مکیزون

د پوپلوخ سورکړي پسرلی دی
یو دبل پغاړه اچوی لاسون

د هندار وپه شیرغرون سپین دیرنگین دی
چه پرواورو باندی ځل وکالمرون

پنجوړ ځنګ غورځنګ لخوا لی څګوند باسی
لکه شنې باتی شنا کاندی سیندون

بند چونې پستایه د جنډیو موسی
بند موسم د سلطان پصتون

د شنب د کهالد ختلی لمر دی
د پسرلی پدود و دان لده رغون

د بندو اوروی درست ایوادو رغونکی
له قصدا ره تر دیبلۍ یو لون

پزابل چه دبری پرنیلی سپورسی
پلاهوری د میرانی گزارون

د ښی څوک څه تدری د میر څښنو
د ښی ټوپری تد تهنګبری کلک دالون

د اسلام دین شهاب دنړی لمړی
تور ستهان ی کړ نا پیجا دون

هره پلا چه دی پرهند وسند یرغل کا
پد پسرلی چه ی تیرون پد اتک وکا

ند بد دلمی غندی رون ستوری پد سبک ځلی
کد څه پورتد سی لغوره د یر میرون

ند بد راولی بجګړن د سنیا پلوهی
ند بد بړی څوک د هند چاره ښهرون

به څوک زلمی د غور سره راغونډ کا
د داو سا توري به چرې کا ځلون

یو ځای مند شهاب الدین دی چې وکا
په برلوري ورایوادته ورغلون

په جوپو جوپو جګړو ی مند تدیون کا
چې د غور بادار میت وکا زغلون

ټن پسند باندی تیر یوی پر غل کاندی
په پرتم ی زمری ریږدی پدزنګلون

څپان سیندی هم لوارې ایلاړی کا
پر اوبو وهی د غور یانو بدرګیرون

پهر کال اتک دده بند راغلی کاندی
غوږوی په څنډو څپل پاستند سالون

پښتونخا بنګلی زلمی چې زغلی مند ته
نو آغلیږ پیغلی کاندی اتڼون

زرغونې ختې اغوستې وی دی خزونو
بت بید یا هم پسولی وی ځانون

هر ګهیځ چې لمر څرګیږی له خاتیځه
څو چې یو نما د لوید یځید پښتون

کد بر یخړوی له غرمه وی کد بر ټل وی
کد لمر ټل کد لمر لویده له تر ملون

د شهاب جګړن به مند کښینی لر غلو
ندبه پریږدی دا زلمی څپل بهیرون

زمری کله کا بزی ځان له یر غلګرو
څوی نکات متون وریږون

یا به جګ کا د بر یو رنګی پهندکی
یا به پریږدی هم پدی چا رسون

یا به لسره کاندی پوښو ایوادون
یا به ورانه کا بود تونون د بمبونو

پر نا اوسی تدل د دین شهاب
نوم د تل وه پر ډیرځ پدښمز د لون

څورا ندی ستا پتوره دښمنو لوړ ید | | څوچه نست کړی لدښمنی بود تولون

ستا پیژیرمد د خاوند لوی څښتن دی

سوبه خو ستا پرستند یوند څوچه یولن

ذکر د زبدة الفصحاء ابو محمد هاشم ابن زید السروانی البستی رحمة الله علیه

په لرغونی پښتانه کښې سړی حکایت کا شیخ کتمد رحمة الله علیه چه ابو محمد هاشم د هلمند په سروان په سنه ۲۲۳ هجری قدسی زیږیدلی او په لښت کی د لعلا او فصحا څخه لوستلی وکړه او ورو ستلو ورپه عراق ی پهلو طو دیولو ائمه څخه سمع وکړه او ابن خلدون چه څرګند و په ابی العینا سره ی په لغداد کښې ګډ وډ تیر کړل او له هغدی د عربی بلاغت او اشعارو لو ستل او په کال سنه ۲۹۴ هجری قدسی له عراق بیا ځان ورغی دری کال ورو ستلو په بښت کی وفات سو نقل کا چه ابو محمد بعربی او فارسی او پښتو شعر ونه ویل او هغه وقت چه دده استاد ابن خلاد پښتو کوی وند سو نو دده ی خدمت کا او د هغه څخه ښدی خوابه شعر ونه په ادب کی د عربو او ریدله ابو محمد لعربی څخه په پښتو دخپل استاد د پیر شعر ونه هم را رسیدلی دی ابن خلاد چه یو ظریف او ادیب سړی و پیوه شعری درهم ستایلی دی او ابو محمد هغه شعر داسی په پښتو را ژباړلی دی

شعر

ژبه هم سنه وینا کاندی چه ی وینه | د خاوند پلاس کښ نزار او درسهون
ژبو ور لره ورځی وینای اروی | دوه درهم خاوندان تل وی پوره
که درهم ی ځنی ورک سوی نتلی | پرنږی وی پیخور پیښ ندون
که بدای سوهی وبولی خلق وایی | دا وینا ده رښتیا ینه لره رښتون
که بی وزلی ووایی رښتیا خبره | نو سووایی دا خو سوهی دی تیرون
سو درهم سنه ی چا لره لوید برخه | درهم د خاوند هر ځای پرتمون
درهم ژبه ده له څوک ژبو ریږی | ده وسله که څوک پکاندی قانون

نقل کا چه ابو محمد په پښتو یو کتاب کښلی وچه په هغه کښی د عربی د اشعارو فصاحت او بلاغت بیان کړی دا دنوم ی و د سالو و یزهد

ذکر د عارف سبحانی سبحان الدنیا شیخ یتمن رحمة الله علیه زما پلار قدس الله سره لکتاب د بستان الاولیاء چه شیخ المشایخ بستان بریخ کښلی دی پکال ۹۵۶ سنه هجری قدسی دا سی نقل کا چه شیخ یتمن د شیخ کالی علیه الرحمة زوی وځکه چه دی د غور بری خواته ولاړ او هلته میشت سو نو خلق ی اولاد اوس پکا کړ کښی

نشمیری خویدہ اصل دوی دکاکی اولاددی او تیمن رحمۃ اللہ علیہ زاہد او عابد او ولی و
نقل کا چہ کاکړ بابا لاڑوندی و تیمن لغوړہ راغی او پہ دوب کښ دکاکړ بابا پیدا ندی وکړہ
بیا وړی او پہ کجران کښ او سید او د علاء الدین حسین شام پرزمانہ کښ وفات سو
د تیمن بابا دغہ شعرونہ زما پہ رلہ بستان الاولیاء تحفہ نقل کول او مالہ تحفہ واورید ل

شعر

گیهٔ زما دلمر خپرہ سوہ　　زما پرکور دوبی نارہ سوہ

د بلیتون ورځ تورہ تیارہ سوہ

د غ سونا څاپہ چہ بلیتون راغی

زیرہ می لدی ویرنی شین دی　　پہ زڑہ می تر شہ ناورین دی

زرغون لہ اوښو می سادین دی

پښول نویږم چہ تا خون راغی

نہ بہ بیایم نہ بہ بیا راسی　　نہ بہ تیارہ شپہ زما رناسی

نہ بہ شهی راتہ پخلاسی

بلیږی پیری اوس دیون راغی

دځینښتن پاروی هیری ندکړی آغلیه مخ چه په یا ندکړی

اور بل دی پریښودی واندکړی

پر ما دبل اور کړوون داغی

ذکر دکاشف اسرار عرفان شیخ بستان بایزید قدس الله سره العزیز زما پلار علیه

الرحمة لقد ما څخه روایت کا چه شیخ محمد بستان په قوم بایزید وپه سینو اوک ی کورودی ده پلار

محمد اکرم رحمة الله علیه هم د خدای ولی واو د سینو اوک راغی بلخمد پر غاړه پدیوه کور دلمه

بس اوسیدی او د خالق په عبادت به بوخ و نغل کا شیخ بستان له پلاره دیر فیض ومونده

وپه خوانی ولاړ هندوستان ته او هلته په بنارلښار گرزیدی او آثار د قدرت به ی

تماشا کول او هغه وخت چه وطن ته راغی په ۹۹۸ هجری ی د اولیاء الله په بیان

کتاب د بستان الاولیاء ګنبس او زما پلار رحمة الله علیه د غه کتاب په سینو اوک

کښ د حسن خان بایزید په کور کښ لیدلی وچه په دی کتاب کښ شیخ بستان علیه الرحمة

د دیرو پښتنو اولیاء حالونه اوکړ متونه او خوارق د عادت کښلی واو دیر د دیر

اشعار ی هم رانقل کړی د لسنو روشاعرانو اوچلو شعرونه څخه د غه شعرما د خپل پلار

له خولې واوریدی چه د شیخ بستان رحمة الله علیه دی

شعر چه بدلی بولی

اوبنکی می شاخی پر گریوان یوولر نظر کد پر ما — راسه گذر کد پر ما

دیمی اوردی زمازی گی وریت پا انگار کینا — بنی تارونار کینا

خود بد دیلیزم چه می زیه پر تامقون کینا — خان می زبون کینا

اوبنکی می شاخی پر گریوان یوولر نظر کد پر ما — راسه گذر کد پر ما

وکد نظر زمابر حال چه پروت رنجور یمه تل — پویر ناسور یمه تل

لزیه می شاخی دینی سود چو بنو خیل یمه تل — پد اور جلیل یمه تل

اوبنکی می شاخی پر گریوان یوولر نظر کد پر ما — راسه گذر کد پر ما

لد درد سوز تل نازی اوغلبلی وهمه — گربوی سوزی وهمه

یوآن می چیری نه آرام نه تیکاوند یم — مزاحت گرند یم

اوبنکی می شاخی پر گریوان یوولر نظر کد پر ما — راسه گذر کد پر ما

دخوبروزیو لحال تدی ای یادار آگاه — یمی دبی دزلو همراه

دخیل غرت پروی بستان تذکره دهر مستند — کهی لدگنا ه گواهند

اوبنکی می شاخی پر گریوان یوولر نظر کد پر ما

راسه گذر کد پر ما

ذکر د امیر الفصحا شیخ رضی لودی علیه الرحمة پوه سه په دی چه کامران خان ابن
سعد خان پښتهر صفا کښ په ۱۰۳۸ هجری قدسی علی صاحبها التحیة والصلوة والسلام یو کتاب
وکښل چه کلیه کامرانی نوم و یدی کتاب کامران نکتاب د شیخ احمد ابن سعید اللودی چه په
۶۸۰ هجری کښل او نوم ی اعلام الاوذعی فی اخبار اللودی دی هسی نقل کا چه شیخ رضی
لودی د شیخ حمید لودی و زاره و چه شیخ حمید پهلتان پاچا سوز ی چیل وزره پښتانه قوم لیږی
چه خوځوی خلق د اسلام دین ته راوړی شیخ رضی راغی دوه کاله دکسی پخبر و گرځیده او هلته
ی د پیر مخلوق مسلمان کړل نقل هسی ما نصر د شیخ حمید زوی پهلتان کښی د ملاصده لدا ستاسو
سره کښینوست اولاد ی شخه ی د الحاد او اسماعیلی فرقی عقاید زده کړل او گرځیدی
دوی په اعتقاد او ملحد سو چه شیخ حمید رحمة الله وفات سو نو ی پر خای د نصر کښینوست
او د الحاد ترویج ی خوره کړی او قرامطه ی راوستل شیخ رضی علیه الرحمة چه سو چه مسلمان د
خپل سره ورنصر ته ی داسی پاره کی وکښل او وی ستل

پاره کی

د الحاد پلورد ی تر پلل	گرزوه دی زموږ ه کوراوه
موږ روڼی په سر یارنه	تا پتور ولتو راد ه
لرغون و لی گرد هیدلی	چه دی گوښی اوراوه

سغد گروه دی اوس آیه کم | چه پلرودی رناوه
لودی ستاپنا مدسپک سو | کدسرخو مو درناوه
لفرَ مذهبی له کهال | لودی نهیی پهٔ کاوه
زهوبر رغاده ستاله گروه | دورخلوی پهٔ رغاوه

شیخ احمد لودی هسی نقل کا چه لفر لودی هسی د شیخ رضی محمد الله علیه عبر کوت وه

دالحاد پتور توزن سوم | زه لرغون خو ملحد نه یم
زما وینه هسی توراکړی | که ملحد یم دوینه یم
له اسلام نه تر پلمه | تورانو څخه پدتر پلیه یم
گروه می سغد لرغونی دی | اوس هم گروه پلرغونه یم
د اسلام پر هسک بدلم | د تورانو ته تیاره یم
د لودی نوی سنتی یم | د حمید له لودی کهالدیم
تورانی د بنن چه وایی | زه گروه پدآیه یم
دای تورتاسی درد هوی | زه موسن ستاسی پدتله یم
د د بنغ دینا وی معجزه | زه لودی یمد څوزه یم

غفر الله الماضیین و رحمة الله علی الذین اعتصموا بحبل الله المتین

ذکر د مقبول ربانی شیخ عیسی مشوانی رحمة الله علیه هسی نقل کا خواجه

نعمت الله هروی نوسنی پښتون افغانی کښ چه په دوران د جهانگیر پادشاه

ی د کښلی چه شیخ عیسی پقوم مشوانی و اوپه دالمری سکونت کا او د شیر شاه سوری

پدوران کی ژوندی و هسی وایی چه شیر شاه تد خلقو ویل چه عیسی شراب خوری

کا شیر شاه خلق وگماړل چه ولاړ سی او د شیخ شراب وبیني چه راغلل شیخ پښتو

کورنات ؤ صراحی اوپیاله ورتد پرانته وه خوا ړه ی د پادشاه سره چه راغی وی ویل

ای شیخ پدی پیاله کښ څه خوری شیخ ویل راسه تد هم ی د وخوره سړی چه صراحی ښکته

پد پیاله کی شیدی راتوی سوی ولاړ سی او وغه حقیقت ی پادشاه تد بیان کا

نعمت الله کښلی دی چه شیخ عیسی رحمة الله علیه لوی ولی و او د خدای پتوحید کی بنده

متعرف نه په پښتو او فارسی او هندوی ویلد پښتو یو شعری دا دی

پښتو کار کړی پښتو انکار کړی || کلمه باد رسیم کلمه می خوار کړی

تخو قادری په صفتو نو || کلمه می نوسړی کلمه می نار کړی

عیسی حیران دی پدی شیونو

کلمه می یار کړی کلمه اغیار کړی

ذکر د سلطان السلاطین سلطان بهلول لودی علیه الرحمة الله الولی

په مخزن افغانی کښ رحمت الله رحمة الله علیه سې کښلی دی چه ملک بهلول د ملک کالا زوی و په هندوستان د سلطنت لوا اسکه کړه او د هغه ملک لودی طایفې تخت و تدبیری زمانې دی لودی تبر سلطنت تا پهنډ کښ ملک بهلول په سرهند د اسلامخان تر وفات راهسې استقلال و موند او تر جنګو په ورو سقدی پرډهلی خطبه او سکه د دهلۍ پاتې پت او لاهور او د پانسی او هسار او ناګوری د ملتان تر څنډو پوری وینول او د هندوانو د راجه ګانو سره ی سخت جنګونه وکړل او اته دیرش کاله ی په هندوستان سلطنت وکا او دیر عادل او عالم پاد شاه و پکال ۸۹۴ هجری قدسی وفات سوالله چه وایی

بهشت صد و نود و چهار رفت از عالم
خدیو ملک ستان و جهان کشا بهلول

د سلطان بهلول علیه الرحمة وفات په تبد د جلالی قصبه کی و او محمد رسول کلا توال هوتک پخپل بیاض کښ سې کښلی دی چه په هندوستان د برسات پموسم خلیل خان بیانۍ سې رباعی انشاء کړه او د سلطان بهلول پاد شاه په مخه کښې و ویله

رباعی

خپری اوریځی ژاړی له پاسه کوی لاړ باغ کا بلبلتون له لاسه
یاد سفر لوښی کوی هر یخول ستا دا مرحبا کا ستا زموږ نه واسه

سلطان بهلول رحمة الله علیه په دا رباعی دلغو زه پجواب ی دا رباعی سمدستی وویله

رباعی د سلطان بهلول

ملک ښار غون کړم په درکړه راسه ګوره اوریځی دواد له پاسه
خول می دعدل په دروازه دی جهان ښریب موی زما له لاسه

ذکر د خان عظیم مکان خوشحال خان بیګ علیه الرحمة

محمد رسول هوتک پخپل بیاض کښلی دی چه خوشحال بیګ د شهباز خان خټک زوی و چه په سنه ۱۰۲۲ هجری پیدا شوی او د خان خرامیدنی او غښتلی و خوشحال بیګ خو کال په هندوستان بندی و او بیا یی له مغولو سره د هیری جګړی وکړی او د اورنګزیب پاچا سره ی ترمړ د ښمنی وکړه او په دغو تاوګنی مړسو نقل کا چه خوشحال خان بیګ د خټکو سرداری کړله او هم د هیر زلمن ی د رلود

چه لټول شاعران و او پخپله خوشحال بیګ هم دغزلو دیوان لرلی چه دده

رباعی

خپری اوریځی ژاړی له پاسه کوی یاد باغ ګا بیلتون له لاسه
یاد بغه لونی کوی هر یخول ستا دا مرحبا کا ستا زموږ مواسه

سلطان بهلول رحمة الله علیه په دا رباعی دلغو زوی په جواب کی دا رباعی سمدستی وویله

رباعی د سلطان بهلول

ملک ښار غون کړم په درکړه راسه ګوره اوریځی دواد له پاسه
خول می دعدل په دروازه وی جهان ښریب موی زما له لاسه

ذکر د خان علیین مکان خوشحال خان بیګ علیه الرحمة

محمد رسول هوتک پخپل بیاض کښلی دی چه خوشحال بیګ د شهباز خان تهلک زوی و چه په سنه ۱۰۲۲ لمد هجری پیدا شوی دی خان خواږینی او غښتلی و خوشحال بیګ خو کال په هندوستان بندی و او بیا یی له مغولو سره د ډیرو جګړو کړی او د اورنګزیب پاچا سره ی تر مرګ د دښمنی وکړه او په دغو تاوګنبی مړسو نقل کا چه خوشحال خان بیګ د خټکو سرداری کړله او هم د ډیر زامن ی درلود

چه لکه شاعران و او پخپله خوشحال بیګ هم دغزلو دیوان لرینه چه دده

غزلونه د یو بندی او هلته هلته هزل هم په شعر وایی او قصاید هم دی نقل کا چه
خوشحال بیګ د مغلو په بند کښی و او په د ننتهپور کوټ بندی و پښتانه خټکان ولاړل
او دی ای د مغل بند یخانی راویوست او رنګ زیب لنسو پخپر څو چه دی خپل وطن
ته راورسیدی او مغل پاشاه سره ی جګړه وکړل د خوشحال بیګ دلی اکوړ نومیږی
او هلته خټکان پراته دی پخپله خوشحال بیګ عالم او شاعر پیدا سو روایت کا
چه خوشحالبیګ هرات په فقه کښی په پښتو راوارد ولد او دیر کتابونه ی د کښل
او په کال ۱۱۰۰ هجری وفات سو محمد رسول هوتک پخپل بیاض د خان علیین
مهمان دا سی شعرون کښلی دی چه زه ی هم پدی کتاب نقل کاندم

غزل

پاتد کماتد می سترګی په خاتد شی	چه خبر دی د راتلو را باندو شی
تد خو اوس لسانده وړی مرور شوی	دا څا یاری دسم ګندن پرږ دشی
چه دیدن د محبوب وکړمد تازه شم	لکه کښت چه باران سره اوبد شی
کوره تا را باندی کومی کوډی کړی	که په پښو درځنی درومم زړه مندشی
پدارمان دهغه وقت یم دریغ دریغ	که دزنی سیب ی بیا دما پخوله شی

خپل یار د خدایی سپی کاږی — لکه روح چه له وجود پواته شی
بخته سپوږمۍ مدد بیا راسره وکړه — چه پغیږکنی می بیا تللی یار اوده شی

د خوشحال سلام پوار و هنو یارانو
گندی بیا می پلمیدو سره زړه ښه شی

وله ایضاً

که مسجد کوهی کدیر — واړه یودی نشته غیر
یو می بیا موند پهر څو کښ — چه می وکړ زړه سیر
بغدڅای پسیر گرزم — چه تر سره سیږی طیر

خوشحال یو دینی خوشحالدی
وړند ورځ دی غیر و نزیږ
و من رها عیاته رحمدالله

چه حرمتاب دی یا تر سفده وی — یاری له دو سره لنده وی
د بد دپیږدی پدتنگه بلاته — بتر تر دانه شکم بنده وی

وله ایضاً

هوښیار ښکلیند په وړمو نوزیاتد کا ورموند وایم کد څوک مخ راتد کا

محتاج د نورو نورو نغریو شی سړی چه خپلد کهوه ماتد کا

ذکر د زرغون خان جنت مکان چه په قوم نورزی و روایت کا

دوست محمد کاکړ چه پخپل کتاب غرغښت نامد ښی کښلی دی چه زرغون خان د نوزاد نورزی واو پکال ۸۹۱ هجری مبارک ولاړ هرات تد اولد سخد خای عراق او خراسان سفر وکا اود اوزبکو پیځکو کی زرغون شکاره ره سند مراند وغیرت چه شیبانی خان سیستان تد ورسیدلا نو زرغون خان لده سره جنګوند وکړل چه داوزبکو لښکر ډیر و مړ ل دوست محمد کاکړ سی نقل ما چه په ۹۱۲ هجری زده ول چه هم هرات تد په لحراز کښی می د ملا ایوب تیمنی څخه د زرغون خان د غزلو او شعرو دیوان ولید چه اوراق ی وپشمیر دری سوه هم د دوست محمد کاکړ روایت دی چه زرغون خان ډیر ضعیف سو او په ۹۲۱ هجری په دیرکوت کښی وفات سو د دوست محمد کاکړ پخپلد غرغښت نامد کښ د الاندی دوه بیتونه چه مثنوی د ساقی نامی دی د ده لد دیوان د اشعارو نقل کړی

مثنوی ساقی نامه

ساقی پاخه پیاله راکړه — مرور یارمی پخلا کړه
اوبدتویی پد لښو کړه — اوږمی مړ پدی اوبو کړه
پسرلی سوغنچه گل کا — زلفی تاوی دسنبل کا
بلبلان شور و فغان کا — کړیدت پگلستان کا
زاهد وزی صومعې څخه — شراب پیری میخانی څخه
هر سری پمیوست دی — دی بهار کی گلپرست دی
پراغوښس سری ښمیدی — د عشق لو ننداری دی
جهان پټول سوراوزرغون شو — وچ راغد ښکلی گلون شو
سری پټول شور و شغب کا — یارانی کاندی طرب کا
بهار وقت د یارانی دی — بنده موسم د پیمانی دی
لو ساقی پاخه بهار دی — مزن ژوندون سا رفتار دی
دنیا پاتد موب بخوند — تور و خاورو کښس بدیوند
پیمانه د گل لرمی کړه — بزم تود پد پیاپی کړه

چه یو دم سمد آزاد
نابناد زړه می سینه بناد

ساقی پاڅه وقت دی
پیخوښش کی خم د مل دی

وقت د عیش و د بیشو دی
د پیالو د کیدو د دی

بغه څوک اوس د پیخور دی
چه ی جام تش د نشو دی

مستان گرزی پیاغولښ
مستی گاندی پرغولښ

لاس پلاس دی یارانی کا
یو په بل نازونخری کا

مجنون وصل له لیلا دی
د جمال په تماشا دی

نه عجم ستد نه بلیتون ستد
نه هجو نه حکم خون ستد

تش تاو لرزمد راسمد
ساقی یو کړی پخلا سمد

ماند جام د ربل ولورلا
چه یو تش سی د ژوند نورسا

اوس می بل د زړه پکور کړه
لږه چا هر څه ی نو ترکه

په بل څه نوی الفت دی
نو له صبر د محبت دی

قول اخلاص دی او صفا دی
تیاره ورکه سی رڼا دی

لږ زړه کم غش او دغل سی
جهان نو له ګل و مل سی

ساقی ستاهه مطلوب دی
نو بهار خلکه مرغوب دی

د ستا لوړ پیرزو نوی
نو بهار ربه په څه بند وی

خوند به نکارنگ د ګلو
بی مستیو بی له ملو

ند به بزم لپاره تو دسی
نه نغمی نند سره دسی

جام به تشه آرزو سی
ورک بحر او پیرزو سی

نو ساقی پاڅه بهار دی
بزم تالدامید وار دی

یاران ناست سرنګی څلوردی
ستا د جام پامید نوردی

ته هم راسه عنایت کړه
بزم تود د محبت کړه

لسرو ملو څخه ډک جام کړه
د یارانو ی انعام کړه

چه سو ی بزم سمې تو دسی
د زلفانو غوندې وسرو دسی

د جهان ویرو غم هیرکا
یو دم بند په عشرت تیرکا

په پدمخ کی موبلیتو ن دی
لجهان سا یون دی

ذکر د الله تعالی پرحم نو مړ د وست محمد خاکې علیه الرحمه د بابر خان زوی و چه د
خاکې بابا د زیارت د پاره پکال ۹۱۲ هجری ولاړ هرات ته او بیا چه راغی ښه وخت ته
پکال ۹۲۹ هجری ی یو کتاب پشتو نظم ژباړه نوم ی دی غرغښت نامه د آکتاب
چه ماولیدی شیرین بیتونه پد شوی لری او د غرغښت بابا قدس الله سره الکریم
حکایات دی او د رشتینو خلقو ی روایات راجمع کړی دی د غه کتاب زما پلار
پد تو ډ کښې ښندلی و او زه ډ ډ ډ کښې موکو چښیو او زه ښیو پد سبق لوست
د وست محمد علیه الرحمه پخپل کتاب کښلی دی چه زما پلار بابر خان هم یو کتاب مشهور
کښلی و چه نوم ی و تذکرهٔ غرغښت هغه وقت چه بابر خان وفات سو او
زه پرکور نه وم نو هغه کتاب ورک سوی د او چا ضایع کړی زه چه راغلم
د خپل پلار پد ماتم کې وم ډیر ځن نسوم لکه چه د کتاب ورک و ماخو د هغه کتاب
خبری اوریدلی او پد وارو وارو ویلی وی او هم می یو څه لوستو تحفه پیاد وی
نو ما پر خدای تو کل وکا او هغه قصی او روایات می پیا پد شعر و ویل خدای
تعالی جل شانه دی زما پلار سعی مشکور کا هسی وایی کښو نکی دی
کتاب عفی الله عنه چه مالد غرغښت نامی څخه د غه حکایت رانقل کړی دی

حکایت لد غرغنت نامی

لد نیکا نو روایت دی — هسی تولګ حکایت دی
نور محور کا کړ راوی دی — چه ی فیض تل جاری دی
د نیکو نو لد خولی وایی — چه غنت ی راته سنایی
چه کا یو سینګ زاهد و — لوی شپښتن لد تل عابد و
تل تر تل سی عبادت کا — پر دی لیاری ریاضت کا
شپی ی رنې پد لمانخوی — پد ژړا و پد نادو وی
ندی خوب ندی خوراک و — عبادت ی ژوند و زوا ک و
چه د بد کښینوست پد لمانخه — یا بلکښینوت پد ستاینه
ورځ ی تولد پقعده وه — شپه ی هم یوه سجده وه
تل ی سیر د لاهوت کا — پد یوه ګوله ی قوت کا
غرق د تل پد ذکر الله و — هر سبا د هر بیګاه و
یو ه شپه ی عبادت کا — پر ګناه ی ندامت کا

منزگی پنتی سوی لد خوبه
پد شپو شپوی و و یستو

همی خوب ی ولید گراند
پد غرغښت ښځې ښنهاند

وایی ای کاکړ فو بد
تا خوښ یمر نیکخو ید

تا قدم زما پرنه ردی
ماسوا کښ دی قرار دی

شپه و ورځ دوه لمانځه
و شښتن عبادت کړند

و لی پاته تا نه وردی
شپې او ورځې د پکور دی

ته جهاد کړه پر تا فرض دی
و ایم ستا د غاړې قرض دی

یو ه ورځ جهاد افضل
تر ملو ملو لمانځل

څوک چه تل لمنځ و روژه کا
پد جهاد بدی پوره کا

طوبی شره دین همداوی
بیا خدمت د خلق اهدوی

تا پاته دوا یره دنیه
څان خبر کړه بند لد دنیه

نوره و اخله مجاهد شه
د لوی خدای دین قاصد شه

د خدای نور پر جهان خپور کړه
د اخدمت ی پخان پور کړه

چه د بشپړې عبادت سې | څان د خلاص له معصیت سې
چه له خوبه ویښ کاکړ سو | د غزا پر خوا نومړ سو
زغړه خولې آراستې کړل | د غزا غشې تیره کړل
هرات خواته پرتلو سو | د سلطان غیاث لمبو سو
ویکړه هوري جهاد ون | د سلطان ملاشو پیلون
څو هوري ټر دنیا تیر سو | د غازیانو پټول شمیر سو
چه ې هلته هم وفات سو | ننګ پښاور و د هرات سو

میړه سې ژوندون کاندې
مرې د خدای پرضا باندې

ذکر د محبوب سبحان عبدالرحمان علیه الرحمه محمد رسول هوتک علیه الرحمه

نجل بیاض کښې سې کښلې دې چه عبدالرحمان بابا پر قوم مهمند و او په پښور ې
ژوندون کا پلار ې عبدالستار نومیدې او په بهادر کلې ې دیره وه عبدالرحمان
بابا په ۱۰۴۲ هجرې پیدا سو اولد ملا محمد یوسف یوسفزې څخه ې وت

وکا اولد سعد تخ ی فقد او تصوف زده کړل او بیا ولایر کوهات نه هلتدی هم
سبقونه ولوستل او سند عالم سو پدهغوانی ی دینا پریښولد او اکثر به به غرونو کښ زیدی
او کله به ولایر دهند وستان پرخوا اودخدای عبادت به ی کاوه دنیا پدکار به نه
مشغول کیده ی عبدالرحمان بابا یو عالم ربانی او عابد سړی و او دیر شعرونه ی دخدای تعالی
جل جلاله پدمحبت کښ وویل او پدپښتو کښ پدرحمان بابا مشهور سو پد ۱۱۱۸ هجری
وفات سو خلق ی تراوس دپښور پد حصیره کښ زیارتونه کاوه دده شعرونه لولی
درحمان بابا دبیتو او غزلو دیوان ستداد دیر دیر پیدا کیږی سی وایی فقیر محمد
هوتک غفرالله ذنوبه پد ظل الله پادشاه جهان شاه حسین کاتبان واستول او
له پښوری دعبدالرحمان بابا علیه الرحمه دیوان نقلونه راوړل او پقندهار
کښ علما وزیاده وکښل اوادس دیر دی فقرا او دخدای دوستان دعبدالرحمان بابا
شعرونه دیر لولی او خوښوی او عام خلق قالونه پرکوی حتی چه پنجمنی هم دا
کتاب دیر وایی او خدای تعالی دده پدوینا کښی سی برکت اینی دی چه دهر خوب من
زیره دارد پدکا او هر غریب او محتاج مستحق کا زیارت سی نقل کا چه په
قندهار کښی درافضی گرگین خان جور دستم تر هغه تیری وکا او خلق دخدای سی څنی

چذاب سول چه سپرگ خو بنس سول نو دوی پدکوکران کښ مغفور رحانی برگزیده صمدانی حاجی میر خان هونک سبالم خیل قدولاسرل اولد سغدی چاره دکار طلب کړل اولته لو اویل هر دول چه دی وایی هغسی کړی سغد مغفور یوه ورځ ترما سبا مد لدلوزو پښتنو خانانواد مشرانو سره مصلحت وکا او هسی ترون وکا چه ظالمان مړه کړی او خانونه لجور وظلم وژغورې پدپای کښ حاجی میر خان علیه الرحمه دویل راسی چه عبد الرحمان با باقدس سره هم وپوښتو چه دده دیوان ی خلاص کاهسی شروند و بیت

زده مکتب غندی پدپتد خولد گویایم	خاموشی خاتیری کا ترغوغا ځما
کښت دعشق پدلوده زملدامان چړی	سمندر بوید چه زیت کا پهرا ځما

دغه بیتونه ی ولوستل سغد مغفور حاجی اولس قدوویل چه دظالمانو کار تمام دی ما اوس دستی خاموشی بهتره ده لتولد بد پدپتد خولد دا کوښښ کړو چه ظالمان رک سی چه مناسب وقت راسی نوبدزه پرتاسی بدغ وکړم سغد وقت باید لتول تیار یو وظالمان لدوطن وباسو نقل کا چه یوه میاشت ورو ستد صحبت مکان حاجی میر خان دا اولس میران او خانان راوبلل او پدمانجدی جرګه کړله اولتولو یقرآن قسم وکا چه دګرځین خان ظالم لدجور څخا نونه خلاص کړی پردی وقت بیا حاجی

میرخان مغفور لدرحمان باباتحه وابیتوند ولوستل بیت

په اسمان ورځ پټ کړی پسماب و | خدای وما وتدښکاره کړی بغدمخر
چه رقیب راتدتړلی پرزنجیر و | فضل حبیب راباندی پرانت هوډ بیا
یوحمالی منت بارا وس رحمان | په صدف کښ دخل نشته دلوهر بیا

نقل کا په دخدای په قدرت دغه ورځ پر اسمان اوریځ هم وه نه په حاجی میرمرحوم
دابیت ولوست بغدګړی لمرښکاره سو اوریځ ی لدمخ بستد سوه نوبقو هم دغه
یوالتهی سد وکا نه اوبیانو جنت مکان حاجی میرخان خانزمان دویل دادی د
خدای تعالی مهرا ولطف هم زمونږ ملګری دی اوس نوموقت دی چه توری ندتکیږو
وکاږو اوخانونه لږدښمن وژغورو بغدوچه په ۲۹ د ذیقعدة الحرام ۱۱۱۹ هجری
اوس قول سول او دجنت مکان حاجی میرپه مرد په قندهار شوتل او
دښمنان ی قتل مړه کړل اوس به نو کاتب الحروف غفرالله ذنوبه د عبدالرحمان
باباشعرونه انقل کا

غزل

زه داسی دیوانه ومجنون چاکړم | لدرواج لدرسوم بیزه ن پاکړم

پوهیږم چې دا چاري پما څوک ۱ | لیونۍ دخپل شاه پدانسون چا کړم
د مې سترګې لوم بانده لومد غمژړه دد | دوب هیدنندی پخاک وپخون چا کړم
نوکان توفیق خو دفتو راتخ ندو | پدفتو ۱ روسترګو مفتون چا کړم

رحمان بیځ لخپلد ځانه خبر نوم
چې داسې نک زبون او محزون چا کړم

ذکر د شیخ الصالح محمد صالح ، رحمة الله علیه سببې دایې غاښ دوی کتاب محمد چې

ملا الله یار الوزی پد تخفهٔ صالح کښ کښلی دی چې شیخ محمد صالح پقوم الوزی د پښ
جلوک کښ اوسیدی او عابد او عالم و چې وقت ی پند سره تیراوه او د خلق الله
ارشادی کا نقل دی چې شاد بیګ خان دقندهار صوبدار شیخ محمد صالح دغوښت
چې کابل ته ولاړسی او هلته خلقو ته فیض وګټی او پدتدریس دعلومو طالبانو تدبدات
وما شیخ محمد صالح ورته وکښل چې مالد طمع دعزت نشته او پد دنیا پښتی نک نغواړم
زما داسې مقصد دی چې دنیا ما ته داسې ندچې زه ولاړسم دنیا پسې کدزما عزت
عزاړی ما پریږده او پد نیا پسې ی مه مسافر کوه چې دغه خط درسید ی
شاه بیګ خان لنګر وویل زما هم شا عزت مقصود و ندی عزتی سببې دایې محمد

بو ملا الله یار دفتر شیخ پنامده کیسن کتاب بو تحفه صالحی نوم و بو هفتر کتاب کنبی
دفتر شیخ علیه الرحمه احوال اوضبری و کنبلی اوده داشعاری بکیسن ضبط کریان بو لدمخ

تحفه داغزل دی بو شاه بیگ تدی کنبلی

غزل لیشیخ محمد صالح

دلیلی دیسن فیض هرسبا وریم | بیهوده صنت بولی دوز چاوریم
بو اشای دشمی ناشاچه پلاس کنبوت | رو بان زرد بکوکل پتلر بسماوریم
پردنیا لدنجات شوک دونیا کی | زه دعشق پیاز اردعاردشق سوداوریم
دلیلی لیدل درب پدبهانکس | خزانی کدودی حل جهان پشاوریم
کر پرتخت می دسلیمان سپور کری سمی | عاقبت نخاور وتدبند عمل پیشواوریم

بیلار عشق خوشحالی پرما حرام
زه صالح کدپدخولدخوبن پزره ژناوریم

غزل ولد ایضاً رحمه الله

بو پزره ی غنتی فرخ سی دچشمانو | روغ بادنسی پداورد سخولیانو
چو نورش لرنخه خلاص پزره زنخوروی | دادزره دارو بو بکره حکیمانو

مگر بلد چه حبیب دی هم طبیب دی | کارسازی کاد خوارانو رنځورانو
هیڅ اثر را باندی نکاند عالمد | نبد ویل در و ګو هر دناصحانو
نصیحت زړه نخوا ړی اړ نه نسته لوظ لګی | زړه می وړی پد منګولو خوبردیانو

که صالح نمندی دزړه پوښتو پایی
نو زړه دولت پر دنیا نسته لالبانو

ذکر د مقبول ربانی علی سرور قدس سره الولی | پد تحفه صالح کښی سبی راوړی

چه شیخ علی سرور شاه وخیل لودی وچه د ښه دستان پختانو کی دیره واو ښاونو ذکرا ما تو اوخوارقو چه خلق بد بر کلد څنی لیدل پد مخزن اخفا کښی هم نعمت الله سبی وایی چه شیخ لوی لوی کرامات ښکاره کړل او خلق پد وګړه ښیدل پد تحفه صالح کی راوړی چه شیخ بخپلو مریدانو تد هدایت کا او عظونه او د سوالونو ابوند بری ویل او د تصوف مشکلات بری حل کول یو ه روښ سوال څنی د سو چه پس ترا هر لحظه مرګی رجعتی است مصطفی فرمود دنیا ساعتی است څه مقصد لری زموږ مرګ و رجعت کلد وایم او مستمر دی او کد دا مرګ و رجعت دایم او مستمری وی نو بد حیات بعد الممات متصد دسی او د تناسخیانو عقیده دسی ښه عارف ربانی سبی جواب در کا

چه ذات ماسوا دی لدبدند ذات دا سما ثابت دی اوبدن متحلل دی ښتی دایی
انت انت لا ببدلنک فان بدنک فی التحلل ولیس عندک منه خبر فانت وراء هذه الاشیاء
دغه مرګ ورځ بدنی دی ندذاتی اوبر ګلد چه تحلل وموند سابقه ذرات تو نوی پرځای ږدی
لاحقه ذرات اوهمدغه تجدد دی چه دوبنا عدم تحقق ثابتوی او هغه چه مصطفی علیه السلام
وویل الدنیا ساعة فاجعلها طاعة کوی په تحفه صالح کښی دعارف ربانی علی سردولودی اشاره
دی چه داغزل ځنی را اخلم

غزل لعارف الربانی

محبت پیاله دمی نوش کړه پیجاز کی
دحق نور وینم پسترګو دایاز کی

درست وطن رانه دریاب شو بی دیدن
دیدمی منشی مګر خدای می سبب ساز کی

کدزه مه شم هم لګور کړم سر پورته
ناګهان چه می دلبر پوره آواز کی

لاړمی سر غوڅ درقیب پټیره تیغ می
هم بدهم کدهلته دلبر غوښت پیمهر وفا ساز کی

زه ویار هدا ناست ویولد بلد
پرغمازد باری کا بنی دغم ساز کی

ګران بلیتون بد دهغو مینو وینه
چه تل ناست وی چاوت کی سره زار کی

ای سرور غمازان شوه بی حساب
پاک الله د صورت تش بی مغز پیاز کی

دوهمد خزانه پدبیان دبعضو شاعرانو چه زموږ معاصرین دی غفرالله لهم
ذکر دانشای بزم زان ملابانه توخی ملابازتوخی پدالتزکبل اوسی اوپه
اصناف داشعار وکښی استاد دی غزل اورباعی وایی اودشاعرانوانبازدی اوزما
چه محمد هوتک یم همراز دی ملدچه قندهارته راسی زموږ مجلس پتوددی اویاران دده
لدلطافت وطبع همنون ملابازمبادی دعلومولوستی اوپه فقه شریف کښی تیاردی
ملدمنطق اوحکمت لولی اوخپلوشاگردانوتدی درس ورکوی دمخه پداتداءدځوانی
تللی واوپهنه دستان ی لداستاد انولوست کړی لطیفه

ملدلدملابازراغی اوپقندهارښی زمامیلمه سودستی ماچرگ حلال کا
اوطعام می تیارچه دسترخوان راغی ملابازمبی شعروواید

شعر

پرلودوی زمری	دبازبرخه یوچیچی دی
دبازنبهٔ روی دنمرخنو	اوسی می بس اپینلی وری دی

ماژر بخدسپین دی بم حلال کا اودمیلمه میلمستیاتر می پوخ کا دا بدلد

دده بدلو څخه دده

بد ۵

راسد پرخنگ راسد لیلی تو می نزدی سد لدل | بیمد نرحمی چه می وند بختی بچو بزیره منگو ،
راسد پرخنگ راسد لیلی ولی ملاکری بلیتون | داستا لعند نزیکی دی بپرد وینو کللگون
کد هرخو تبستم ند پریه دی می ستاد عشق شوانخون | زه نخلد بیرم لعذار پد لیرد ند پتلس
راسد پرخنگ راسد لیلی چه دپرزه کم ملهم | داستا پرعشق کی می ترشا کا دوبنا داره غم
حساب کتاب مجا می واره کا تاسینی برهم | لار ورتر نشته چه دکبنیوم درو پکو کل
راسد پرخنگ راسد لیلی چه دپرزه کم بوری | کجل دره اخلد دواری سترکی بزی زدم تری
لیدل به ستا دمخ کوم اندیښنی نکم نوری | پکار می ندی ستا بمخ دجنت زیری گل
راسد پرخنگ راسد لیلی چه سره وکړو خوالد | پرتا مین یم بی لتا می نشته شیخ اند بسته

زه دغرو باز وم تا بندی کړ صد قفس کی پرشد
یو وار می خلاص کد چه بیا زده کړم دوزر خپرول

ذکر داوفضل لمه اصیرن ظل الله فی العالمین شاه حسین لازال ظلال سلطنته من مفا
المسلمین پادشاه جمجاه ظل الله شاه حسین بنالم خیل مزتا ... دد مغفور جنت مکان حاجی
میرخان زوی د ... چه اوس بچو اسی کښ پادشاهی ه اوپشانه ی پیسوری آیلم
پادشاه عالم پناه پد ۲۳ د جمادی الاول پد ۱۱۱۴ سنه هجری پیسوری کښ د کلات

پیدا سو بغده وقت حاجی میرخان دبیت الله اداصفهان سفرو کا پادشاه ظل الله کوچنی و
اولد اعلم علما ملایار محمد هوتک څخه ی درس ولوست او تر دوولسو علوپوری دعربی
دفقه او تفسیر او منطق او دبلاغت کتب ولوستل او پدقندهار کی لدپلاری مصالح
دامورو زده کړل او په جنت مکان حاجی میرخان په ۲۸ دذیحجة الحرام سنه ۱۱۲۷
هجری پقندهار کښ وفات سو پادشاه ظل الله ثورلس کلن واوه څپل مشرورور شاه محمود
خان سره و میرعبدالعزیز چه د حاجی میرخان ورور و پسله مرګ دورور پقندهار کښ
مشر سو خو داوس رعایت ی کم کا څوپد سنه ۱۱۲۹ هجری دشپی دنا سرخ لدقصر له
بام خطا سو اوراولوید مړسو دخپل عم تر مرګ ورو سته میرمحمود پقندهار کښ
پادشاه سو اود سیستان اوکرمان پرخوای لښکرو ځاپه سنه ۱۱۳۵ هجری چه د
اصفهان دضبط دپاره دلاړ پقندهار کښ څپل ورور پادشاه ظل الله شاه حسین پادشاه
کا اود قندهار اوفراه پادشاهئ ترغزنی شاه حسین تدور کړله اود لته لوغلجو ملکانو اواد
خانانو اومشرانو شاه حسین پخپله پادشاهی وماند او خطبه او سکه دی پنامه مبارک
جاری سوه شاه حسین ادام الله دولته دورور اومشهور پادشاه دی درعایا
پدادرسی اود دادخواهانو فریاد اوری دظالمانو لاس کوتاه دی اورعیت آرام دی

د پادشاه عالم پناه دربار کښې تل علما او صالحان لاړل ی افضل العلما ملا یار محمد سوتک
چې د پادشاه استاد د ی لوی عالم د ی په فقه کښې ی کتاب مسایل ارکان مسمی کښلی
د ی بل لوی عالم د د ی عصر چې د پادشاه ظل الله تر ظل لاندی ژوند کا د قندهار جامع
امام ملا محمد یونس تونی د ی چې د ملا محمد اکبر فرزند د ی او د علومو تدریس کا او کتاب
د جامع فرایض ی کښلی د ی په پښتو او بل عالم جامع الکمال ملا زعفران ترکی د ی چې
مدار المهام او صدر الافاضل د ی او د پادشاه ظل الله کښې لاس د ی او د محمد چې د
پادشاه زوی د ی استاد هم د ی ملا زعفران پحکمت او ریاضی او طب کښې استاد و
او ګلدسته زعفرانی ی پحکمت او طب کښې د ده کتاب هم لیدلی د ی او مطالعه کړی د
پادشاه ظل الله شاه حسین پنجپ کښې مړ شی د ی او په نیولو د ممالکو کښې ګرځندی د
غلجو طوایف ترغزنی پورې د ده پادشاهی وه چې او په ابدالیو کې ترسیتانه او هرات
حکم کا په ۱۱۳۸ هجری شاه حسین لښکر د کا او د بهادر خان په سالاری ی
د شال او بوذ ب ولایت فتح کا او په کال ۱۱۳۹ هـ پخپله پادشاه ظل الله تر
ډیره جات فتح کړل او تر ګومل ی ضبط کړل او وس پر دغو تولو محکمه د ده سکه جو
د ده او حکم ی ساری پادشاه عالم پناه پدارګښې د قندهار سنه قصر چې تاریخ پا

هلته پیغور ته وه وخ دربار کا پکتب خانه کښ او په مجلس کښی علما جمع کیږی او شعرا او فضلا
لټه لوی زر محمد هوتک کاتب ددی کتاب هم پدی مجلس کی یم او دپاچا شاه ظل الله اشعار
او ادبیات پښتو کاتب هم او کتاب ددیوان ی مرتب سوی دی کله چه پښتو اشعار وایی
او کله فارسی ژبی نو هم میل کا او کتاب ددیوان استاد العلما ملا یار محمد قندی قرات کا
چه سهو و سقم څنی زایل کا او دپاچا شاه په اشعارو کښ لږ سهو لیدلی شی او علمای ټول
په بلاغت او فصاحت قایل دی او سماع ته مایل هسی وایی محمد کاتب ددی کتاب
چه یوه وخ دپاچا شاه ظل الله په قصر کښ مجلس و او فضلا او علما سره راټول ناگاه
حال وسو چه قاصد راغلی دی او پیغام ی لدلیری ځای راوړی ملا زعفران
دباندی ولاړ یو گړی پس بیرته مجلس ته راغی او زیری ی دفتح دشال او بوب ی
وکا او دا بیتونه ی عرض کړل

بیت

صبین پاچا شاه دی ځنداره کوری | چه ی فتح په بنگړو بوب و شال کا
زه زیری ی راوړی دی حضور ته | نو زعفران انعام پرسر زعفرانی شال کا

شاه عالم پاچا ته تر زعفرانی شال ورکا او په دغه مجلس ی ټول حاضرینو ته شالونه
ښندل او پاچا شاه په انعام سربلند سول هسی وایی محمد کاتب ددی کتاب چه

د پادشاه جهان پناه اشتاسه یردی او دوا در ل خوزدی د الله یو غزل نقل کوم چه
محمود د کلام امیول ملوک سلام خان خوک

غزل شاه صبین دامت سلطنته

بلیاند دی دغو پیچاو نجور کړم | پدیتا رولی دهجران دی تا دور کړم
بلیاند دی هسی او بنکی راخیری کړی | ستا دفکر پکړداب لښتل عبور کړم
دفراق پری می نبیوت ومری تد | بیجهانه کښی رسوا لکه منصور کړم
نو صال دی هم نابا دیمد دهری | د بلیکن فکر پزه لښی ناصبور کړم
د باندغشی می وخوړ پجگر کښی | غاز الو پدغمزو غمزو تهجور کړم

خلق یاد زما د عشق پدلیونو کا
زه صبین محبت سی مشهور کړم

ذکر د شاعر شیوا بیان محمد یونس خان سی روایت کا زما تر بور یحت ښوک

چه پد سنه ۱۳۰۱ هجری پیښور ته تلی وم ، هلته می پخپر کښی محمد یونس خان شاعر شیوا بیان ولیده او دوه اشعار می سماع کړل محمد یونس پد دغه کال لویږیش صن خوان و او پد قوم سوسی خیل و چه پلاړی نور محمد خان د موسی خیو څخه د کسی دا بیت سره غلط

وه پیښور کښې د محمد یونس په پیښور کښې سلګونه اوکتابونه د دوستۍ او په هغه وخت چه
عبدالرحمان بابا پښتونۍ وه هغه شاګرد سو او د شعر دیوان ئې جوړ کړ چه ډیر غزل
لري . د پخپیښور کښې معروف سو محمد یونس مهمان دوست . او کریم سړی وه سافرین ک
چه پیښور کښې پرته وه سې اوکه څوک عالم او شاعر ده کړه ورسې د پیر قدر ئې کا
او په عزت داري او میلمه نوازۍ کښې همت کا رحمت هوتاک حکایت کا چه محمد
یونس پخپله د پیښور کښې د پیر پاته کړم او پره ورځ ئې ماته ویل چه یو د ښ شپه نه اوړه
ښ خو ځه چه هغه یو د سیاست ئې زما عزت وکا او پره ورځ به ئې اشعار ځ راته
ویل هغه دوه غزل رحمت ده له دیوان ماته راوړل چه په دې کتاب کښې ئې
ثبت کا ندم خدای تعالی د محمد یونس خان ژوندی او معزز ولري

غزل

زه ... ندو پیښند باندې سر چا	هلته یا موند شیرین وصل د بر چا
... بت ئې شال حسن روزې نوکې	په دا حسن بلیه شمس و قمر چا
... پدمې خپل مهر رهبر شوکې	راکاوه به د دلبر د نور خبر چا
... استاد زلفو بوئې تر شام شوکې	دوباره به یاد وال سنګو غبر چا

پو صال لیس خوناب ستر کو دوری | پد آسان واصل بیا سوند ملتر چا
بنا بستند لیلی بد نمو می پکو رنش | خو خدا ملد مجنون نشی لدبر چا
خدایی بی حق و ترجح لد کند پیرکا | چه نوشتی دوصال شهد و شکر چا

و لرم تدی کا رو سیاره یونس
مقصود محمد دی مینه لی پدمنز چا

تغزل ولد ایضاً اطال الله عمره

شیرین یار خاد دوایه ستر لو توری | چه ی نور ستر نوی خدکوردی
پدنیا کښ چه بنیاد داشنایی ه | پهغه د خدایی پوزی پوری
واویلا د عاشقی لدیر سحره | لیونی عاشق اویزار له پدرو موردی
لد بیدرد شا نظر زیان دکوم دی | شا دحسن خبر ملی لو رلپوردی
د محنت وری دد روند و رباندی کښینو | خوار عاشق تر دراند ه رباندی نسوردی
بادی بم د شهد و اوتد نر سیدی | هغه څوک چه شا د منتی پر برق پسوردی
چه د عشق څراغ ی نوی پگوگل کښ | هغه زړه لد مرده نوی گوردی

زه یونس چه شا پمینه کښ رسوا شوم
اوس پد بیارتد جاروا تد راتد پیغوردی

معمیات تہ باهم یوشی

خوچہ نیمہ ب ی ملک ... سی ... ی ... دیوشی نمکی ... سمہ ... حرام شد

... سر مد شعر ... محمد گل مسعود سپی روایت کا رحمت ہوتک چہ پدوران

دسفر ... محمد گل ... مسعود زوی محمد داود ویدل سو چہ پوہ شا او ہر

... بدی ویلی او دیوہ بدند دد نحو رحمت تربور رانقل کا چہ دلتہ ی کا ...

بدید

چہ ... پدینمہ شپہ ... بیل شو	اور ... باندی بل شو
... لوڈی غلم لمانہ بل شو	اور باندی بل شو
بنظلی ... لمانہ ...	سوی پد اور سید
دبیتہ ندسو راپ کښی ورتہ مرض ... بیل شو	اور باندی بل شو
... ی سنایت درپوری اور کی ... ی سکور ...	وریت دی پاور کړ چہ
... اسپی غنہ ی تا پور ... بین غل شو	اور باندی بل شو
شد ... خدای ... یار ... محمد گل ...	تاتہ تل تل ترا پی
... پواو بلا ... بل شو	اور اباندی بل شو

همی روایت کا چه د خوشحال بابا خټک ترمیراثه پس عبدالقادر خان په ۱۱۳۰ هجری کال کی
لیدل شوی و چه د خپلو د قوم نخوا کال تدراغلی او د ما روانو دتیریدلو خبری ی و ښکښی
پرخوا کولی و ایی چه عبدالقادر خان منشلی او کړندی خان و د خټکو خانان ی تابع و او د د
تاریخ په سنه ۱۰۶۱ هجری ۲۳ د جمادی الثانی واقع شوی و او می چه د غه کتاب کوم ما تد
نه د ښکاره چه دا خان به د وفات شوی وی که نه خو هسی کښیم چه د وفات سوی بوی خو چه
اوس ی چا څرونه نه خبر نه ی را کړی که بد مړوی خدای دی وبخښی هسی وایی چه
عبدالقادر خان په هندوستان کښی هم عمر وند تیر کړه او هلته په نقشبندیه طریقت کښی د
سو منعبد او پارسا سړی و پخانی او مشر توب کښی اوصاف کا او لخدای به ی ترس کا
عبدالقادر خان د شعر دیوان لری او د یوسف او زلیخا قصدی په ۱۱۱۲ هجری نظم
نصیحت نامدی هم په پښتو وکښلو او د شیخ مصلح الدین سعدی گلستان ی په پښتو راوړلو
په سنه ۱۱۱۵ هجری یو بل کتاب نظم کا چه نوم ی دی حدیقه خټک د غه کتاب ما په سنه ۱۱۳۰
هجری له صدالزمان بهادر خان وبیدچه د مولف په سنخط وبهادر خان دامت شوی
همی روایت کا چه په دیره ما د غه کتاب وموند چه دیو خټک پضبط کښی و نقل کا
چه عبدالقادر خان لپطریقت نقشبندی کښی خلیفه هم او د پیر خلافت ی کا او د

شادی کا شیخ رحمانی سعدی لاہوری بخلافت تاملی و د عبد القادر خان شروند دیر
دی فواب محمد انور دده سلی غزلونه لکاهل راوپل اوس زه دلته د حدیقه تحفه دده

یو څو شوونه نقل کاندم

غزل

دریغ نور غمونه ذلیری شولد د ل ی
نسیم وصل دگل بیا مونده خاموش شو
بنده پره ژبه د قلم شوه پد مجلس کښ
عاشق بیخ نده خبر د مشق لسوز
د فانوس پد پرده شراغ عدد پتیږی
پکاتم د پرواند بهری ځان وسو

پکښ غم د څپل اشنا وی تل تتل
تری محروم شوه پره شو کاندی میل
شمع تاپره د څپل سوز قصد دیل
د النبه پری معشوقی د لگول
کدی مخ پد پلو پټ د مالیدل
شمع اور پد تندی بل کړ گرزیدل

درسته شپد پنا رو عبد القادر کښ
تد بی عمد پد پالنگ باندی څمل

غزل د لد ایضاً

شد خوښ د پادشاهی پتخت نشلو
پ می اوس کړی پخطلو ورو ړی ردی
پیښدی همیشد دل آزاری وی
همیشدی غم کوه د پر یو تلو
غافل مشد د یو ستر گو د و تلو
د بغو مخن ندی د کتلو

لکه

خدمتگری چه زردوزد جامه کبر | چه غاشیه ی اطلس دا
داجل دسورت قامت نا کهانی دی | چه بیخ کوی نخدچیزی

بخدز په عبدالقادر چه مرده وی
یکوکل دنند ندی د سا تلو
ومن رباعیا تلد

وقت دخزان وومی لیدل | یوشو لبلبی چه ژړه یدلی
نوارې نښتدوی ویمی سرای | چه بل گلونو وپاتیدلی

ذکر د صدر اکابر دوران بهادر خان ادام الله بقائه پدی دوران بقعه مشهوردی پدبهادر یې اوتوریالیوالی معروف دپادشاه ظل الله بابر او دښکروسا دشال او بوب کلاوی ی فتح کا او دیرې ی ضبط کا دبری سمندی سرخواند چه کا بغدخای اخلی او بری ی لرازل پدبرخدی بقعه ارکښی نوم خلق پیژ او محتاجان او فقرای پکرم او سخاوت مابده دی وجود لاس ی زر بخش دی هرکلد دغریبانو دستگیری کا پادشاه عالم پناه شاه حسین ی پدرخطاب کا او عوام ی پدامیر الامرا یادکا خان عالیشان پدعلوموکښ عالم دی او پداشعار بی نظیر شعرا او علماء پلاس دکرم پالی او پیکښلدی مجلس لدی لطایف خالی نوی

محمد بخش پدوران طفولیت دی اوپه ښوندنه پدعلما، تدحاتم دی بحمدلسفره راسی علماء او شعرا سیلمدکا او دوی تدښوندنی وکړه خالق تعالی دداکریم دوران اوحاتم زمان تردیره فروندی، ساتی آمین یارب العالمین بسی وایی کاتب الحروف محمد هوتک غفرالله ذنوبه وستر عیوبه چه خان عالی مکان دوی کتاب دپاره لښکلو اشعارو فخر ماتدیوه بدلدراړه چه دنقدی ثبت کوم چه کتاب لدذکر خیردوی حاتم زمان خالی نوی اوهر څوک چه دی ولولی دعاوته وکاښه بدلد داده

بدلد

بلبلتون دزوردی ترلیمونی سهارسنم څاخی — لکه شبنم څاخی
دامړد یاقوت می پلمن کښ ستا پغم څاخی — پدغم الم څاخی
گوره لیلی یاران داه ښوستا پدچم څاخی — څنګه پرچم څاخی
راغله لیلی پدشینکی خال نخا پد گلوکوی — پدسرو سنګلوکوی
سهارچه وزی سیل کا بزغ پد بلبلوکوی — گل پد اوربلوکوی
ملالی سترگی ی کاقد پدویر ژلوکوی — زیب پد کجلوکوی
دژوبل دیره وینی پدهرگړی هردم څاخی — لکه شبنم څاخی
سنبلی نجلی دباغ پلورمحمد نخا مدلکوه — عاشق رسوا مکوه
وریت سوی زړه می دی سین پوری خندا مکوه — رانه جفا مکوه

زه یم پتنگ تری دیوه ما جلبلا مدکوه | نور ظلم بیا مدکوه
یم ستالد عشقد لیونی پر ما ما تم شا تی | غم او الم شا تی

ذکر د شاعر حقیق ملا محمد صدیق پوپلزی پدا رغسان کی اوسی دیار محمد پوپلزی
زوی دی او دی زمانی څوان شاعر دی په عر دروښت کلن دی صرف ونحو ی
پر ملا محمد نور بریخ ویلی دی په فقه او منطق هم پوهیږی کلدپه قندهار تدراسی
کاتب الحروف ی وینی او مجلس درسره کا عشقی څوان دی او زړه ی لدلاسه ایستلی پخپل
محبوب پسی ژاړی زاری کا گریانی کا د دمن زړه لری او ستر گی داوښکو دکی لری
مینی سی پدا رسوی دی چه لکوره کلی ورک وی سوزناکی بدلی لولی او کلدپه دډندا نو
پدډلد کښینی مجلس ژړوی او محجن زړوند پخپلو نارو غلبلو سوچی زماندد ه
پر څوانی افسوسوند کا او عشق ی جنون تدرسیدلی دی بالبداهه اشعار وایی او
دزړه درد پدسوده کوی یوه ورځ دکاتب الحروف پلکورکښی واوما ی دحال پوښتنه
کولد زړه پخوالد کښیوت ژړلی او دابد لدی بالبداهه وویلد

بدلد

لکد بلبل چه بیلد گلد بل ارمان نلری | سهی بی یاره بلد سیلد عاشقان نلری
چه ژړا کاندم بلد یاره بل مطلب نلرم | چه سهی سوریمد پوښتنو بل سبب نلرم

بی یار نورشه نعوار مد نور مطلب نلرم
یه څوک مین سی بی لدیار بل ارمان نلری

تر تاپه لکان قربانو مدای نیاز مند یار
تل دی نخوند گلو مدای نیاز مند یار

لستر گواد بنی تو یو مدای نیاز مند یار
زړه می بی تاپدیو ساعت دمدا و توان نلری

که تدمی وژنی که پریږدی اختیار خو تاړه دی
غم د پیدا ندی بلپچاړه خاص مارده دی

زړه لدراغلی دی میلمه سا بیګاړه دی
وزړه لکور څخه تګ پدې شیخ شان نلری

ذکر د برګزیدهٔ سبحانی ملا پیر محمد میاجی ملا پیر محمد هوتک د ملا سرور مخفور
زوی دی چه ملا سرور لدمیا فقیر الله صاحب څخه استفاضه کړې ده او ملا پیر محمد لخپلد
پلار عفیض وموند د علیین مکان حاجی میر خان سره پیچګونښ ملګری و چه د شاه ظل الله
ورور شاه محمود ادام الله دولتهم اصفهان ته ولاړ ملا پیر محمد هم ی هلته وغوښت
اولد اتفاس میمون ی استفاده کا او خلق د خدای شریعت او د امام اعظم صاحب
مذهب تدرا بولی نقل کا چه پداصفهان کښ میاجی صاحب لدرافضو سره مباحثه کا
او پدد لایلو علمی دوی ملامت کا لکه چه علماء روم چه پراصفهان کښ دی هم د
ملا پیر محمد صاحب عزت کا او پیر افغان ی لقب کا میاجی صاحب لعلم اخلاق
کښ یو کتاب کښلی دی چه افضل الطرایق ی نوم دی او یو بل کتاب د عقاید و او
اخلاقو بیان کا چه بل کتاب هم لری چه القرایض فی رد الروافض ی نوم دی چه

افغانستان کتابخانه‌ی حکایت کتابی دی چه زه‌ی له‌هغه کتاب دلته مثبت کاندم چه په دی کتاب کښی یادګاری دی

حکایت

شیخ متی چه خلیلی و
دی لږ آره لوی ولی و

یو وه ورځ روان پرلار و
لوی څښتن پداستغفار و

کړده ذکر د غفار
یو شپید نو اوزګار

پردی لاروی تیرږ ګټی
لاری محکمی دی پرپټی

دیری شپی راغی رویدار
چه ی صاف کړ لږ لار

یو دښمان به آبادی کړه
شپید په شپید به ی خواری کړه

ده بدلید پټوره شپه
شیخ متی په زیار انتد

لږ اصدبه بیزار و
بیا تولد شپید به هم بیدار و

یو وه شپید راتیر لیار سو
شیخ متی تد پګفتار سو

ای وخدای رویدار څه کړی
دومره زور زحمت پرځان کړی

تد باور ری د ولیانو
تد قدوه د صالحانو

ستا د رخساری سره زردی
د هر چا کحل البصر دی

پښو پښوی تر بیخ اب
په زحمت په اضطراب

پاکوی دلاری گیتی | پدی نخاورو شدی گیتی
داسی دوی شیخ مستی | دمولا بعشق بیتی
چد خدمت د خلق الله | یو گړی پدیوه ساه

ترهر څه بهتر دی وورده
زده کړه دا خبره گوره

ذکر د شاعر خوږ گفتار الهیار افریدی عبدالعزیز کاکړ سهی روایت کا چه دا شاعر پدی بوری کښی اوسی اوس د څلویښتو کالو پهمړ دی دیوان د شعرلری کلام ی شیرین دی لکه عسل ماندی عبدالعزیز کاکړ دغه غزل را کا چه پهپلی کتاب کښی ثبت سی

غزل

چه ستا پغم کښی بند یوان یم را بهر بد نشم | د بلیتون او نبی تو یومه بی پر هر بد نشم
ب دی لتاړ د عشق پغم کړه چه زما حال وویني | شنډه بی بړ وند عشق دی هیڅ پر بر بد نشم
نړدی پروت یم دگدا پهخیر نظر نکوی | کدمرمد هم بی ینا زیاره ستا نظر بد نشم
اودی دینی راته بل کا سیر بی وریت دکړم | ستا د وصال پر اوبو سوړ سوی خیګر بد نشم
کد جفا کاندی کد وفا پروت دی و در ته یمه | ستا د دبار خبر مخ نکړم پدبل در بد نشم

الهیار ولاړ دی پد دبار نظر دی نخواږی لیلی
کدمی هر څورتی شتری زه پر صحرا بد نشم

ذکر

ذکر د صدر دوران بابو جان بابی ذکر م خان بابی زوی دی چه پدا لغز کښی
اوسیدی هغه وقت چه حاجی میر خان علیین مکان پقندهار کښی د ظالمانو لښکرمان کا او
گرگین خان ی واژه بابو جان بابی ار کلات د یر غښتلی راوستل اولد ماشوری د
قندهار سنار حصار د ینو او هغه وقت چه ی گرگین خان مرکانو ی پر کلات کښی د حاجی میر خان
د رخوا حکومت کا هسی وایی محمد کاتب الحروف چه پدکال ۱۱۳۴ هجری چه شاه محمود پادشاه
د پادشاه دوران شاه حسین وزور لښکره کاوه او اصفهان قدی د یر غل غریمت و کا
بابو جان بابی سره د خپلو غښتلیو څو انانو چه د ری زره قندهونک او توخی او ترکی او
غلجی اگا خیل راغلل قندهار تد او د شاه محمود سره ولاړل اصفهان تد یه جنگو کښی بابو جان
بابی هسی میراند و کا چه رستم دوران ی هیر کا بابو جان د میا جی صاحب شاگرد
مرید و او په ۱۱۲۹ هجری ی پدشنوی د شهاد و گلان هغه قصه نظم کړه چه
پښتانه ی نقل کا په مجلسو کښی د کتاب قصص العاشقین نومیږی او بله بنه شنوی
ری په دغه کتاب کښی د عشق توصیف کا او هسی وایی

مثنوی عشق

عشق یو هسی توریالی دی | چه پر هر څای ی بری دی
د عشق اور هسی سوزان دی | چه سو څلی ی جهان دی
زړه بی عشقه کلد زړه دی | چه بی عشقه زړه دمړه دی

ندی عشق پدیوه رنگ | کله صلح گهی جنگ
پتاند کاندی متل | چه دی نوبر ترشات عسل
چه بی عشقه سرکه دی | تش بی مغز یولاده دی
زره بی عشق پکار ندی | هیم هر زره سزاوار ندی
چه دعشق وکا خبری | کری یغوبه داهر غلری

دپاکا نوعشق سزادی
امانت دادمولادی

کرد افصح دوران ریدی خان مهمند ریدی خان زوی دی دغیاث خان او دمسعود خان مهمند لمسی دی چه کلی دمهمندی پناه دبالا سی غیاث خان د حاجی میرخان علیین مکان همراز او ملگری واوریدی خان اوس تذکره سری او د آشنا یانو همباز اودمساز شاعردی دپادشاه ظل الله پنځ کښ عزت لری اودشوکت اوعظمت خاوند دی پرآشنا یانو مهربان دی اودکاتب الحروف مجلسی دی اشعار ی نخوابه دی او: بلاغت علوم سی لوستی دی پرفقه اوتفسیر اوصرف ونحو کښ هسی سند اوپوره لوست لری چه طالبان ی حل دمشکلا توشئی کاریدی خان په ۱۱۳۶ سنه اصفهان ته ولاړ او هلته ی دشاه محمود سره صحبتونه وکا بیا قندهار ته راغی دیوکتاب ی پشرح دحال او جنگونه دحاجی میرخان او شاه محمود وکښلی دا کتاب به

شلوارزره بپتوند دی لزم ی دی محمود نامه کلد چه ی دیا دشاه ظل الله پنج کبس
ولوست زر طلادی صلد و موند لد یطلع کبنی ی هسی جواد یت پروت دی چه سعد
صلدی پیو توره ی پر یارانو او آشنا یانو نثار کره اوریدی خان غزل او مثنوی
اورباعی پنجل دیوان کبس لری او محمود نامه دی هسی خوب کتاب دی چه اکثر پښتانه
ی همجلسو کښی لولی دگرگین خان گرجی دوژلو وقصد اوداصفهان دفتوح تو نقلوند
لتول کښی ستد هسی وایی محمد کاتب الحروف چه مالد ریدی خان هم درخواست وکا
چه چه دی کتاب کښی دمحمود نامی تخه دیره برخه ثبت کاندم ریدی خان هم ماته
دکتاب یو باب راکا چه دگرگین خان دوژلو قصد ده او هغه ما دلته دکښل توفیق الله تعالی

مثنوی نقل لد محمود نامه تخه دی

پدبیان دوژلو دگرگین خان او مدح وصفت دباجی میرخان علیین مکان

اوس به نو ناته حکایت کړم دښو	خوښ روایت دگرگین خان دوژلو
چه میرخان تلی اصفهان تدوند	مخ ی مکی دپاک سبحان تدوند
پاچاتی عرض کړ قول اقوال دپښتون	دگرگین ظلم بد احوال دپښتون
پاچا ویل زه نسوای کولای چاره	دگرگین خان ظلم ستم دپاره
کدی معزول کړم قندهار د میرویس دی	هورو ستم او خپل شعار ندپریږدی

گرگین خو گرگ دی گرگ خو ظلم سکوی
وینی تو وینه هم پسوند شیری

زه هم خالیف یم چه بد تکریم گرگین
نا مسلمان دی ارمنی دی بیدین

ند په اسلام کی لحان پابند گنهیز
ند نصرانی ند لا عیسی پیر نید

بیدین م زه چه خدای کړی قهر بنکاره
د سلطنت پر نا کوم سی تیاره

میر خان ویل ای حسین پاچا وگوره
حال د حاکم او رعایا وگوره

گرگ د ایلد کې پرمد سو شبان
جور و ستم کا نه ی بجید گرگین خان

مونږ لد طاقت نسته چه کړو بند یا تی
صبر پر ظلم د ظالم ارمنی

د اخلورم واردی راځم سلطان
عرض د ظالم لدلا سه کړم سلطان

کد پاچا نکړی داد خواهی د مظلوم
ظالم حاکم کا ظلم دیر پد محکوم

جور چه د پیر سی سلطنت سی برباد
ظلم قصر پینا ښی بنیاد

عربید الملک یبقی مع الکفر ولا یبقی مع الظلم

کافر کولای سلطنت سی مدام
مگر ظالم څونسی کړای سلطنت

چا تد چه زړه ی وی پهرو دان
د خدای عیال گنهی پر مخکد انسان

سلطان د اوره پښی غوږ د اوینا
نکړه ستم د خلق الله پهر چا

دستمگاره پای به رانی وی خراب | د ظلم اوری کا پخپله تراب
د مظلوم آه د اسی کاری وی گوره | چه اوری نخی د ظالم لکوره
لمبی به بلی کا د ظلم پکور | قوله بد کاندی بلینوا پدی اور
نا یی ظالم چه رحم وکا پخان | پ ظلم خوار نکړی خپل ځان او جهان
سلطان گوره پر خان رحم وکړه | خپل کلی کور چه جور مدور انخوره
پا پخا قدهی دنیا وکړه میر خان | خو غوښ ی ندوا ور پدوله پخان
گرځین ی پر لیښو قندهار کی ظالم | نښی کړ دفع لاس دده له عالم
گرځ ی شپاندکا چه کړی خوار رعیت | د گرځ پخیر خیری پ ظلم د وحشت
میر خان خو لږدی د لا پ مجاز له چه کړی | رسول د خدای تد پر اړی د اد خواهی

د اد خواهی د میر خان پحضور د سید الانس والجان

ولا پری د شپی د پیښور پکا فریاد | رسول د خدای تد چه سو قوم برباد
سته پر امت راغی د ظلم دوران | واوره رسول د دی قوم فغان
پښتون خو ستا پر نامه خان کړی فدا | ای غیر انا سد واوره تدی ندا
وتر غوره دوی تد د ظلم له لاس | گرځین ملنځ د پښتون د باس

تا پیامدی کلمد کوی پښتون — نه بسی بیکلد تاندر استون
زګ وژوندون سو دا سلام دپاره — ستا دربار ستا دسلام دپاره
مدمو کړه هیر خیر الوری رسول — فخر کونین نور الهدی رسول
او ښکی حی ثاحی پر دربار یم ولاړ — قوم سو پاورد ظلم ټولد لتاړ
یو ولد نظر وکړه پر مو ژبه سوه — وظالمانو قدر ټوبد یو پړه
ستا لطف و مهر دی شامل پر جهان — هر خراب زړه دی ستا پسې مهربان
لدستا نظر نوی خراب سو پښتون — پاورد ظلم تور کباب سو پښتون
راغلم لدلیری ستا دربار تد نبی — قدمی شفیع سد خدای غفار تد نبی
پړه پر پښتون قوم نازل کا رحمت — کړی ی خوندی ناموس پښتو مرحمت
لاس د ظالمی لګ یوان کا لنډ — وچ سی د ظلم دګند و خیرو د نړ
ستا شریعت سی ټینګ ټمنځ د پښتون — ورک سی بیدا د او کم سی نرخ د پښتون
دا می دی سوال ولاړ د در تد یمد — محتاج د تش و لږ نظر تد یمد
د قوم حال کړم در تد عرض پاد ب — قدی یاد ورد کل عجم او عرب
بیلد تا نظری پښتون خوا لګر — قدی ملهم د خوبزو زړ د پړه
و ثر غوره زمږ ناموس لد بیداد — کړه بی ناموسو ظالمانو بربا د

سر کذد اچو رتذ مو بحال وکورد | د ظالم ظلم بد احوال وکورد
ندی لتا شرم و حیا ستد نبا | ندشرم کا ندی لد عیبی ارمن

عرض حال و تاتد پیشوا
بلخوک مونستد خوالکر پد نیا

خوب لیدل د حاجی میر خان پمد یند طبیب کښی اوزیری د بخات د ظلم

چه میر خان سمع عرض ما حال د ظلم | هغه شپید مات سو تره وال د ظلم
میر خان بخوب ولید صدیق اکبر | چه ورسره حضرت فاروق و عمر
وی ای بیمین بزیری لور د غم ملکوه | قوم د خلاص سو کورت ماتم مکوه
ولا پسند قوم تد وازیری کړه تر | چه د ظالم سو کم نقصان او ضرر
پښتون بد خدایکاله ظالم آزاد | ندبسی ننګدا و ناموس ی بر باد
خدای بد دا قوم کا پر هم ودان | نوم بد ی وینه مجاهد پر جهان
تل بد د خدای بد بندګی کوی لور | خوله بنی نکا مړ بد تلپید و رخور
کلمه د خدای بوی جاری پا فوا | ورکوی دوی بد پدی لاره کی ساه
څوی طره وی د اسلام پد بګړی | نه بسی ورک نوم دوی قوم لښری

زیری اوریدل دمیرخان اوفتوا اخستل د علما و

ازیری چه واوریدمیرویس خان پیغام	خوښ سو دهغو پدپیغلی کلام
بیای پیدا کړل علما د حرم	مفتی قاضی اوهم پیشوا د حرم
حال ی دظلم دگرگین کا بیان	فتوا ی وغوښتله دوی میرخان
تول علما دوین فتوای وکړه	سمی تحریر یی انشای وکړه
چه دظالم دظلم رفع ږدا	پدتیر چه وی دی د اسلام سوا
حاجی میرخان راغی وطن تدبل کال	قوم ی ولیدی پظلم پایمال
پدتدبیر کښیوت چه ناموس وساتی	تنگد دقوم کا پد تینگد خوندی
مشران ی ولیدل دقوم پبللا	ووی ښتی ووی دحرم ماجرا
دعا اوخوب اوهم فتوا دعرب	قوم ی کا دخان دښو پطلب
گرگین خبر سو چه میرخان ځکوی	وی کتله چه افغان ځکوی
ظلم ی دیر کا پر خوارانو دقوم	خان ی کا گرځ د غمخوارانو دقوم
مشران ی زاوستل پدحبس وپد بند	منافقین ی کړل پقوم سربلند

مصلحت دمیر خان او قرآن کول د قوم او بیا وژل د گرگین خان

حاجی میر خان د کا تدبیر مصلحت
پښتانه قول سول پنا موس او پدیت

لته لو قرآن د کا چه خان کا خوندی
لد جور و ظلمه د ظالم ارمغ

سیدال ناصر او بابو جان د بابی
بل بادر خان و د بادر ولس

میا جی هم راغی د میر خان پکومک
یوسف را قول کړله د سپوری هوتک

عزیز نورزی د دلارام پهلوان
گلخان بابړ د بل د نور بهتج خان

راغی لغړو د الکو د جلدک
کا ی ځوانانو د لښکرو کومک

بل یحیی خان د بل ی زوی محمد خان
قول سره یوسول چه کړی مړ گرگین خان

یونس کاکړ د کا یر غل پدگرگین
پښتو جوړ گرځیانو نا ورین

گرگین ی مړ کا قول گرځ سو گشتار
قوم کا خلاص نظلم د جور غفار

قندهار د ښو حاجی میر پهمت
قوم ی قول کا ورتی کړ نصیحت

چه ظالم د می اوس خو موږ سو آزاد
خالق دی نکا پښتون قوم برباد

پا چا ظالم د می موږ بی تو کا لښکر
نا یی چه وساتو خانونه لد شر

صفهان وک ولد لشکر و د شاه | سبا بد راسی پر رگو تو سپاه
ند بد پیشتون پریږ دی پر مخ د جهان | ورک بکا نوم ننگ د نیان د افغان
د بنمن قوی دی راسی کی اتفاق | خان موچیتو کی لیری کاندی نفاق
یقند هار کښ ی راته لکږل خانان | لکوله د قوم اختیار دار مشران
هر قوم ورکړله خوانان قوربانی | لکول د غښتلی ننگیالی جنګیالی
شل زره بچ سول پیخ دکی د بنار | گرده ولاړ و د میرخان پکښ تار
میرخان انصاف کاوپسین بږیری مشر | قوم ی وند لکه زوی او کشر
په داسی کار وکا حاجی گرندی | د پیشتو ناموس ی وکا خوندی
کال ویو سل نونس اوزر پښما | خلاص سو ظلم د گرگین قندهار
ظلم پای دی سی وران عالم | زوی پظلم څوک د وان عالم
ظلم اوږه بل سی سوځی جهان | پکښ کباب سی ستمگر ظالمان

ظالم جفا کوی پرځان ندپه بل
وین هر څوک سزا دخپل بد عمل

ذکر دعالم کامل ملا محمد عادل بریخ دا ملا صاحب پلقوم بریخ او عالم
او متورع سړی دی خلقو تد دښولار ښوونه کا پد ښوادک کښ اوسی او
طالبانو تد درس کا دده پلار ملا محمد فاضل هم ښه ملا وچه روحندرباخ کتاب
ی کښلی و ملا محمد عادل هم یو کتاب نظم کړی دی چه محاسن الصلوة ی نوم دی
او دلما محمد سایل او ثوابونه او دتارکینو عذابونه پکښ کښلی دی دایو خو
بیتونه لدهغه کتاب دلته رانقل کوم چه یاد کاروی

بیت

هغه خلق عاصیان دی چه پفرض کښی کیهالان دی
چه فرض نکاندی لقصد دوی هی شکد کافران دی
چه وای کړم ی زده ی نوی کد طعام خوړی لیوانان دی
علم فرض پر هر سړی دی چه فرض نکاته کسان دی
چه پد قصد یو طوخ نقضا کا پدوزخ کی قاستقان دی
خدایتا زه امان غواړم لدهغو چه فاجران دی
لدهغو سره مجی گډ کا
چه خاصه ایما نداران دی

ذکر د شاعر شاطر محمد طاہر عجز یا ہی د محمد علی عجز یا ہی زوی دی

پیشہ ور د کاندارۍ کا د بنکاپور سوداگر ۍ دے، او ہلندۍ خوش طبع خوان دی

طبع ی ہزل تہ مایل دہ او کلہ کلہ بند اشعار ہم وایی پکلو کلو پہ متنک کښی

د پلارہ سرہ او سیدلی او ہلندی لہ اکثر علما و فضلا سرہ وکا او علوم دینی

ی زدہ کړل د کاتب الحروف سرہ آشنایی لری د کان ی فاصلہ لرغالی نو مجلس گاہ د

وی دیارلو سرہ خوش طبعی او ظرافت کا ہسی وایی کاتب الحروف محمد ہنک چہ

یوہ ورځ ی یو یار د کاغذ راغی چہ لوم وی، محمد عمر خان پتوم لوبنگاندی

پہ قصد د طبع لطیف لشاعر او سرہ آشنایی کا او پخپلہ ہم اشعار انشا کا محمد عمر خان

لہ محمد طاہر سرہ ظرافت کا او لطیفہ نکات یو بل تہ سرہ وایی محمد عمر وویل سر کا ل

د محمد طاہر سرہ پہ مجلس او دینا یم خو پہ ہغہ اثر د مجلس نلید لکیږی او ندا الصحبۃ

مؤثر مصداق بنکارہ کیږی پدسبیل دہزل ی د اقطعہ پہ مجلس کښی وویلہ

قطعہ

وایی دا چہ صحبت کا بدی	یو لہ بلہ دیر اثر
پکلو دی مصاحب سوم	تا صحبت نکړہ مدثر

محمد طاہر چہ د طبع ظرافت پسند لری او ہسی نکات بند ادا کا ہسی قطعہ پہ جواب انشا کا

قطعه جوابیه

صحبت دیار بد کا لگو ره منکر نسی دا ش

تدد مخذ بغدشی وی اوس انسان سولی بشر

محمد خان پظرافت له محمد طاهر پوښتنه وکا چه ستا نوم طاهر دی خو مطهر ندی

محمد طاهر سی بیت ووایه بیت

زه وخان وتد طاهر یم خو وتاند مطهر

ذکر د عاشق پاکباز دانای رانه ملا محمد ایاز یغازی د دنیا تارک دی اوپرهد اودرع کښی ریاضت کا اوپطریقت کښی مریدی دمیان عبدالحکیم قدس سره العزیز کډه هم یاصل د قندهار د بنارسانکن دی مګر پیما شتو ورک دی لکوره اوسیاحت کا اوپحضور د بزرګانو حاضریږی اوپګو ښو کښی پعبادت بخت وی نقل کا چه ملا محمد ایاز پدشپو شپو ویښ وی اوپرد بنتواو غږ نه ذکر کاندی اوګډ څپل پیر دستګیر پر مخ راسی ژړا کا اوهسی وینا کا چه تا د مظاهرو د جمال او کمال نظیر م ګکد نه تښتم ملا محمد ایاز سبد آوازلری او کا کلد چه څپل اشعار پغنا سره لوکی خلق ژړ وی اودیوان داشعار وی د پیرښتین دی او نکات عارفانه پکښی ستد هسی روایت کا چه ملا محمد ایاز اکن

پغرو کبش گرزیدی او دغرو وحشی او خونخوار حیوانات ده تدضرر نرسوی ملا
عبدالحکیم چه دده شاگرد دی هسی وایی چه څومیاشتی می استاد نراعی کورته
اوزه دده پتلابش گرزیدم پغرو کبش یوځای می ولیدل دشرمبا نولوگلد چه گرزی
اویو دبله سنگولی سره اپوی ماخان پت کا اوپغره کبنی پنهان سوم چه شرمبان
ولاړل هغه خای تدورغلم اوهلتدی محمد ایاز وموند چه پدرامذ خوب بیده و
اوهغو وحشی حیوانا توهیڅ ضرر نده ورسولی بلکه وبش سوی هم نده وما چه لنخوب
وبش کا اوه واقعه می ورتدبیان کا ده وویل هغدی چه دهغدای محبت ودان وی
دحیوانا توپخا بنونه ورانیزی دحقیقی انسانیت مرتدهسی هسکده چه دحیوانیت
لاسی هلتدنرسی اوکلدنفس اماره چه دنفس مطمئنه څخه تښتی اوخانکبزی
هغسی هم دحیوانیت پدریاب کبنی لاهو مخلوقات دانسانیت سره جگره نسی
کړای اولدپرتمدی تښتی ملامحمد ایاز دشعرغونډ دیوان لری اودپرینبد عارفانه
اشعاری پکښنی جمع کړی دی چه زه می دغه یوشمیر رباعی په بیان دعارفانه نکاتو
رانقل کاندم

رباعی

ره هغه دی چه لری دعرفان برخه	دغه بند ده پر دنیا دانسان برخه
تعدنره چه ندی هیر ندعرفان وی	وری پدژوند کبنی دناتیز حیوان برخه

ولد

محبت دآب وخاک دی بی بنیاد | راسد ثکری دونیا خون آباد
کدد زرد سپینه وی دخدای محبت | پر صحرا بدی بی کرد اوره بناد

ولد

زردند خوبن کرد دانیکی ده درشتا | ملکه چابازدی تیرند پچفا
دخدای کور مورانوه پدستمو | دخدای کور دگندز ده چه وی صفا

ولد

چه دخان پغم اخندوی عاشق ندی | بغد خوک دخدای دینی لایق ندی
یا بدخان یا بدجانان کا پرستند | خوک چه خان ی نکاهیر خوصادق ندی

ذکر دلوی واعظ ملا محمد حافظ باركزی داعالم دمحمد اکبر بارکزی زوی دی

چه یقدر بد کښتند خو کښی اوسی اوعلوم مروجه ی لوستی دی فقد کښی استاد دی اویجامع گانو کښی دجمعی پورځ وعظ کا نو چه واعظ مشهور سوی دی کله کله پخطبه کښی ضیل اشعار هم وایی چه تول نصیحت دی یو کتاب ی کښلی دی چه نوم ی دی تحفهٔ واعظ اوبدی کتاب ی دتقوا اودزهد وعظ ندکښلی او خلقو تهٔ ی امر بمعروف اونهی منکر کړی دی محمد حافظ واعظ پرشیتا ویلو مشهور ردی او

د پادشاه اولو یا نو پیخ کښی هم د خدای امر ښکاره وایی او لیچا پروا نکوی
پطریقت کښی دمیان نور محمد صاحب مریدی او تدریس کا دا حالا سود فقد پقدر ښار کښی
طالبان د علوم ی لد مجلس فیض سوی او په حلقه د تدریس ی حاضر وی دا وعظیه
بدلد مارا واخیستند او نقل می کړه لد تحفد واعظ شهر: چه مسلمانان ی و لولی

بدلد وعظیه

کم بخته مکوه پر دنیا د ونگون
کدی زړه عزابی د بخت گلون

کم بخته موږ یو میلمانه پر دنیا
وطن موږ دی آخر څو پر شتیا

هم بدښه بلاسی راسلام پیغمبا
نو لاسره اوکی پامان څانونه

کم بخته مکوه حرام چه بودی
چه کړی حرام سخه باطن کی دودی

اعمال ی لتولد پیغمبا کی رودی
پد لویدورخ به دی وی نوتر څخونه

کم بخته مکوه حرص قرارسد
څادرب کوه صبور پکار سد

توښد دین وړه پدی کاروبارسد
چه بی توښی نخپلیا سو دون

کم بخته مخد حرام پریږدی
خدای بدوتاند پدغضب وگوری

کدی زړه عزابی نبایسته بنی حوری
بی ځای مړ ده بی پروا پلون

ذکر نصرالدین خان اندر نصرالدین خان و محمد زمان خان زوی وی چه
پزماند کنبی دپادشاه جگاه شاه حسین له غزنی راغی او یقندهار ساکن سو
بمقتضا د طبع صافی بچه مت د صدر دوران بهادر خان ورسید او پسلک
د ملازمانو دپادشاه ظل الله منسلک سو خکه چه شجاعت او بهادری ی
پطینت کنبی وه نو پدلږ ورځو ی دپادشاه او بهادر خان عالیشان لخوا عزت
ومونده او دمستقیم طبعانو سره آشنا سو نصرالدین خان اندر پسند اشعار وایی
اوز موږ د زمانی لهورنو تانو تخلص کانه سی دیوان د اشعارو لری او نصر تخلص کا
الحق چه نصر پیزرم او بزم د نصر خاوند دی او دیارانو اوموزو تانو پسنج
کنبی مقبول پدی کتاب دده یوه بدله پیاوړکار کاږم چه نزاند دده لیاد
خالی نه وی

بدله د نصرالدین خان

دخوار عاشق ژړا مدام وی داشکار دنیا
کدوی په پند خوله همدغدی گفتار دنیا

دخوار عاشق مدعا داده که ژړا کی نا
چه ورښکاره خپله زیاخ دلربا کی نا

پهیل وصال کئی خوشحال محبوبا کی نا
بلخه نخوارئ همدغدا امیدوار دنیا

دوی هیڅوپرده خدای بل کړه اوروی دی
چه وړپیښی دی نخواریدو دیرغمون دی

نورہدآرام پدرستدشپدکاندی خوبون دی | پرجنانورہ بخشید دغم ناتاردینا
دی جنو پرزرہ رب النبی داغون دی | چہ پہ ارمان دہ نالیندزیا محزون دی
ل ژرا کاوپدنارد پفریادون دی | ہو چہ عاشق سی دہغہ کلہ قرار دینا
عاشقانوزرہ دی مات کانرغیب دینا | ہو پہ بنیبند باندی پتری کلہ جوپیښ دینا
چہ دوصال پامیدہرعاشق اوسیږدینا | کدی دانوی عاشق ہرساعت بیمار دینا
دینانوصال عین لوی اخردینا | یو خوخوارنصرلہ چیل بختہ مرور دینا
دبلیتون اوردی چہ پدہوی درسیږدینا | ہیڅ نجوپیښ دی دبلیتون کاری پاردینا

ذکر د برگزیدہ اللہ ملانور محمد غلجی مشہور دی پہ غلجو کښی توخی دی

د ملایار محمد زوی دی اوس پہ پنجوای کښ اوسی علوم شرعیدی ویلی دی
د تدریس کا پہ عمر دیر پوخ سری دی اتیا کلن اود قندہار پنا وکښی پنجہ کالہ
د نیکاندان عالیشان دحاجی میرجان دارثیوا وکړ چیونجونو استاد وا و مغو محمد زائو
تہ د سرا پردہ عصمت ی درس کا ملانور محمد اشعار ہم لری یو کتاب ی کښلی دی
پنامہ نافع مسلمین اوپدی کتاب ی احکام شرعیہ بیان کړی دی دا کتاب
ی کښلی دی پنامہ دپادشاہ جمجاہ شاہ حسین اولہ معتبر وکتابو دفقہ او اخلاق
ی اخیستہ کړی دی ملانور محمد اوس پہ پنجوای کښی تدریس کا شغلہ دشریف

او بخاری شریف او هدایه او کنز او طریقه محمدیه او نور مروجه کتب په تدریس لونی
دا نظم ورکړه دی په نصیحت کښی منخمس

نظم د نصیحت

تر مومن ژوندی پدین سی زما یاره | تر ژړا فریاد کوه پد څو کو کاره
استغفار رتو بد کوه دځان دپاره | تد هم څاڼ ساتد پناه غواړ لنارد

بیداری کړه پد سهار کښی زما دلدارد

زه وتا تد یو دیی کړم زما وروره | پد سهار بیداری کړه آخر وگورد
ابد تد سی پچا نکښی یا پد اوره | چه ستا حال بد په څه رنگسی لد گورد

بیداری کړه پد سهار کښی زما دلدارد

پهر وقت له مسلمان دلداری کړه | پز درسیدشد کښی دیره بیداری کړه
هم پر خپل صورت وژاړه هم زاری کړه | د اخپل څان لگد حساب ستری بیداری کړه

بیداری کړه پسهار کښی زما دلدارد

تد درمخ الا بلا مکړه دنیا کښ | داد زیان دی زما جان یقبا کښ
ستا دیر سوددی درتد راپیم څرپ راکښ | لگتا پد خلاصی دیردی پد عا کښ

بیداری کړه پسهار کښی زما دلدارد

تد دخدای لحکم مدغږوده غاړه | یک اخلاق کړه تد طلب او بند خوی واړه

تضرع کړه خپل صورت کړه وچه ناړه | تد له خوی ی جوړ سوی تن دیجا ړه
بیداری کړه پسهار کښی ز ما دلدار ه

تد امید کړه در رحمت تد ځما جان | در رحمت دروازه خلاصده ه جانان
هر سهار رحمت نازل سی له اسمان | مغفرت پسهار غواړه له رحمان
بیداری کړه پسهار کښی ز ما دلدار ه

ذکر د شاعر طریف حافظ عبداللطیف اشکزی د اشاعر پر مجمع کی د وخلاسرامدی او پیژاندگی هم پا صل د بوستان دی پلاری غلام محمد نومیدی قندهار تد راغی پد ما شور کښی اوسیدی عبداللطیف له کوچینوالی نجلیم شروع وکړه قرآن شریف ی حفظ کا او خلد پنځه طبع لطیف ی درلوده نوی ۵ پیر خوا ږه اشعار وویل مشهور کی طبع ظرافت تد مایلد وده خو بیا هم هسی حصی او حکایتو د نظم کا پیر اوریدو نکی عبرت ضحی کا او پند و نصیحت دی پیژاندگی مفید درموند کا او هر کلد مجلس د اشنایا نو پیژاندگی د ده مسروری کا تب الحروف کلد کلد دی وینی او اشعاری اروی اوس د څلویښتو کالو دی اوسیږد دی پنځمی پوړ دی خو د خوانی مسترتکا او مجلسیان ی پد صحبت نشاط بیا موی پنجا لسو کښی اشعار ارتجالاً لیولی او قصی کا فقیر کا تب الحروف د عدیوه قصه د ده پدی تذکره کښی نقل کا پر کتاب له ظرافت هم خالی نوی

قصد دسوی او داوښی

غوږ ږدینسی یارانو داداوښی اوسوی قصد سوه — څورا دیږه څوبښه سوه
یوسوی داوښی اشنا سو — بیجده ی همراسو
یاری بهی کولد یولد بلی یارانو سوه — څورا څوبښه قصد سوه
اوښی وویل چه سوی — ای زما یاره نیکخوی
بی تامی بنادی نشته شپه اووخ می پتا بند سوه — څورا څوبښه قصد سوه
قول عمری صحبت کا — دسوی سری الفت کا
شپه بی بیلتون نکا یولد بلی مرکد سوه — څورا څوبښه قصد سوه
سوی و داوښی پکور کی — څوتندون ی پسرورکی
قصد بری شروع کړه هرسهار څوبه غرمد سوه — څورا څوبښه قصد سوه
سوی تل سلمید داوښی و — دوستی کی دیر پهوښنا
هغلوی سوه سهی تینگد چه هیڅ پندبرمد سوه — څورا څوبښه قصد سوه
اوښی هم غرت دسوی کا — ساتی دابروی کا
دیارد زیږه دپاره بدمقبول ندیلمد سوه — څورا څوبښه قصد سوه
یو ووخ سوی بیلتیا کړه — داوښی دپاری دا کړه
هغلوان ی راڅرکړد سوی قول سلمید سوه — څورا څوبښه قصد سوه

اوبن راغی دسوی کورتد | یوغاری ولید پورتد
وآتنگ پدسی شان وچی ندخای یوه گونده سوه | خوراخوزه وقصد سوه
راوړی خواړه وه | یوشه وه لږ واښه وه
وا تولد چه ی راوړلد د اوبن یوه گولد سوه | خوراخوزه وقصد سوه
اوبن وړی ولاړی کورتد | نغتدی سنو پورتد
سړیا نوی نخای ندرلودی تولد شرمنده سوه | خوراخوزه وقصد سوه
سړیا نو جمعیت کا | باسوی ملامت کا
ول ستاود اوبن څدی چه دوستی سره تودسوه | خوراخوزه وقصد سوه
چه سوی اشنا د اوبن سی | باید چه لږ پهوښ سی
د اوبن د پاره ښایی چه پیدا یو ماتد سوه | خوراخوزه وقصد سوه
هر څوک چه یارانی کا | چه پیل کا پیلخانی کا
هر چا لد خا سبد اشنایی او طریقه سوه | خوراخوزه وقصد سوه
چه څوک مناسب کار کا | عبرت لدی گفتار کا
لد پخل تغره سمد د هر چا پند را اوږد سوه | خوراخوزه وقصد سوه

٥ ٥ ٥

ذکر د رستم دوران سپهسالار عالی تبار زبدة الزمان سیدال خان ناصر

محمد هوتک د الف خان ناصر روایت کا چه سیدال خان د ابدال خان زوی او

باری زی ناصر دی چه پلاری او سیدی پد ډیلد کښی چه دوازیخوا پسر یوځای

دی هغه وخت چه سلطان ملخی توخی استقلال ومونده اولد غزنی تر جلد ک

ی حکومت کا نو باری زی د ابدال خان سره راغلل او پد التخری سکونت وکا

د ابدالخان د عادل خان توخی سره پد هغه وقت له بیګلربیګی سره د قندهار چه د

صفوی پادشاه لخوا د جګوند وکیل اوندی پریښو چه پر کلات حکومت وکا

سیدالخان چه د تګړی پلار زوی و لیسخاوت او شجاعت زبده د روزګار سو

او هغه وقت چه حاجی میرخان علیین مکان پقندهار کښی گرځین خان بیګلربیګی

د وازه سیدال خان ناصر د پښتو د لښکر د سپه سالار واو د نو ستلی وه علوم

مروجه لکه فقه تفسیر وفصاحت حرف ونحو او فارسی کتب چه د میر ویس خان پرونه

حکمی د صفوی لښکر د قندهار د خلقو انتقام تد راغلل نو سیدال خان ناصر

د حاجی میرخان لخوا د پښتو سپه سالار واو خو واړه ی د صفوی لښکر چه تر هغه

تیر د و وژل پدی لړ لو جنګو سیدالخان غالب او فاتح واو پد (لاوړی) او شجاعت ی

شهرت وکا په حاجی میرخان علیین مکان وفات سو نو سیدالخان عالیشان
وشاه محمود سپه سالار سواوپرا اصفهان ی یرغل وکا دصفو یانو پرلته تو
میدانو غالب او خاتج سوخری اصفهان فتح کا او دښمنان ی مقهور دی
نقل کا په سیدال خان ناصر په سخه وقت چه په جنگو ی گرفتاری ښه وه
اولد حیص وبیص ی فراغ و اشعاری ویل او دعشق سندرهای کښلی اوس
چه په مهما قودامور په اصفهان کښ بخت دی دشعر ویلو فرصت ی نشته
او درځی ی تبریزی په سپی جنگو چه رستم هم ځنی زار کا دسیدال خان
له اشعار و تخ دغه بدله پیغزاند کښ کاښ م په داکتاب دوه له ذکر خالی
نوی او دوی خان عالیشان بذکر مزین وی

بدله د سیدال خان عالی مکان

یار مالد سی گرانسو + راتیر تر لته ول بهانسو
نو رنده وینم پیتر لو + بهان قول راته جانان سو

وی زلفی داوبه دی کړی پرمخ د راخیری کړی
سړی اشرپی دپه تندی باندی سپری کړی + گرزی پباغ گښی پگلو نو کښی نخری کړی

په اوردوسوم یاره راته اور تانه بوستانسو

مین چه اشنای مکا ... شپیدو رنځ به کړیا نی کا

شهی دوستمگاره خو شحال زړون بزنځی کا + لندی لری دور خپو دبا نو غشی کا نه کا

پرمارمی گوره طلقد دلبر دتیر نبان سو

مین پرلو یو غرو ځی ... سرتور پدنیمو شپو ځی

دوزی لاروطن وطن پریږدی ... پرچولوځی + فریاد وناری وکا پنا وړین پدخلیږو ځی

وصال کی نصیب نسو گوره زړه کی پدارمان سو

ناری وبهم عالم ... دشپی تر صبحدم

ناتوان دبلیتون یم یوگړد نلرم دم + بیتابی نفس نقری راځ زما دزړه بند

نظر پرما غریب کړه چه تاخون می تاپلی نسو

شبنم پر گلو ښکاری ... زما اښکی داری داری

خو ناب ځی ستا لغم زما پدمخکی لاری لاری + تمام شپه لم تیره پتړ پتړ اپناری ناری

ښکاره سوه چه محبوب یم لیونو توب می اوس جبا نسو

بوستان ښکلی زیادی ... رنګین پداو ښکلو زمادی

دزړه پرا بر گلونو دی چه بلبل پتماشا دی + پمینه تی زړه وشاوده ی قدوایی چتلا دی

تلی دبلیتون یم زه سیدال امو بیا نسو

درېمدنخزاند پدبیان د ښځو چه شعرونه ی ویلی دی

ذکر دعصمت پناه نازو توخی ښی نقل کا چه نازو د سلطان ملخی توخی لور وه
چه تولدی پد سنه ۱۰۶۱ هجری سغدځای تر نزدی وچه تازی نومیږی سلطان ملخی
پد سغد وقت دغزنی تر حلدک داقوا مو مشر و او پد استقلال ی حکومت کا معارض
او ساری ی نور لود او نازو پد کوچنی والی لد میرمنو د پښتو او سپین بږیرو علماو څخه لوست
دکا او میړه مخی ارتیندوه چه نا رینډی میرانی او شجاعت او سخاوت تد یران و
روایت دی لد ثقد راویانو چه سلطان ملخی د سورغره تد نزدی پجنګ کښی د مړ
او صاحبی عادل چه د نازو د ورور و د پلار پا انتقام جنګ تر ولاړ کلا او کوری نازو
تر پریښو او پسغد وقت نازو توره پملاکړه او د جنګ لپاره انا نوسره ی
کور او کلا لد تا پاک د د بسمنانو د ساتل ما تد ضیل پلار حکایت کا چه نازو انا
پد میلمستیا او غریبانو سافرانو چه پالند معروف وه او هر وقت چه پدژمی بد د
سافرانو قافلی راغلی د نازو پر کلای اړول پدسوه سوو میلمانه بدی روز ل
او د ی تری د وډی ورکولد چا چه بد کالی ندرلود لباسی ورکاوه
او د سخاوت نوم ی لد خیبر تر کوسانډ خپور سو نازو پجلالد د بنالم خان

هوتک وه چه د کرم خان ؒ واو د هیوتکو سبا لم خیل چه سن درې پادشاهی د قندهار او
اصفهان د دوی، وه لدی شجرې څخه ذی او نازو خلور زامن درلود چه مشر ی
حاجی میرخان او نور عبد العزیز خان او یحیی خان او عبد القادر خان د ی
سی روایت کا محمد کاتب الحروف لنجتل پلاره چه نازو انا عابده صاحبه وه او خپلو
زامنو ته ی بقول عمر پدا و د اسد شیدی و رکړل او چه علیین مکان حاجی میرخان
تولد سوخرب ی ولید چه شیخ بیقی رحمة الله علیه ورته وایی دا زوی ښه تربیت
کړ چه لوی سی لوی کارون بد و کا او پر زیارت د بیت الله بخان مشرف کا او د سل
به ی پیدا سی پادشاهان چه دین بروبن ن کا نو حاجی میرخان چه وزیږیدی مور ی
پدیانت او عبادت سره لوی کا او دوین فرایض ی بقول پر اوسم کال در درسنو ول
او هر کلد به ی وه ته نصیحت کا چه زوید د شیخ بیقی نیکه قدس الله سره بقول ستا پیر
ښې دی لوی کارون نو چه لوی شی د خدای عبادت او د خلقو خدمت کړه ته
خدای پیدا کړی ی دی دپاره چه لوی کارون ترسره کړی او خلق الله پخدمت
ستا آرام وکا روایت دی چه حاجی میرخان علیین مکان بد هروقت ویل چه
زما عمر ماته ډیر یو کارو د کولو وصیت وکا زه باید سی کارون وکړم چه په
سنه ۱۱۹۲ الهد هجری ی توسم ذلک تولد ظلم شوره نوی مجده دشکر وکړه او وې

خدای داسخه کار و چه ماته مورسپارلی واو وصیت ی کړی و داخرتا د عبادو
او بندګانو خدمت وچه ماتر سره کا زما پلار سی وویل چه نارو انا علاوه پر سخاوت
او شجاعت او عبادت سی ارتیند وه چه د خدای تعالی څخه ډیرې مناجات ی د ډیر
اشعارو یل او یو دیوان ی درلود چه دوه زره بیتونه پکښی وه او پښتو ی بندګانو
اداکړی او داسی ویلی وچه نارینو ی هم فسی ویلای او د غه رباعی چه دنارو
انا ده ماته خپله پلار (روید لی وه الحق چه بنه رباعی ده

رباعی

سحر گډوه د نرګس لیمه لانده | | څاڅکی څاڅکی ی لسترګو څخیده
ما وویل څه دی کښلی ګلونو ترڅار ی | | وه ویل څرونده می دی یوه خوله خندیده

رحمة الله علی الماضین کلهم الی یوم الدین

کړد د شهوار عصمت لیمه حافظ د لیمه د خان علیین مکان خوشحال خان
خټک لور وه چه د عبدالقادر خان خټک سکاډ خور کیده زما پلار سی روایت کا
چه زه بنو ته د ولاړم چه هغه وخت واپښتنه څرونده وه او د خپل پلار پدڅرونده
روجد علوم د لوستل او بیا د شیخ سعدی لاهوری رحمة الله علیه مریده سوه او
خپل پلار چه عبدالقادر خان ید لاس ی بیعت د کا چه هغه هم د شیخ د وران

خلیفه

خلیفه د روایت کا چه حلیمه بی بی فاضله او عارفه جنجۍ ده او په سرا پرده د عصمت ناستده ده میړه ی مذی کړی او د خالق عبادت کا او د خپل د رور عبدالقادر خان پکور کښی لوړو نجوګو تد لوستل کا او قرآن عظیم ی هم یاد دی زما پلار و ویل چه حلیمه بی بی ما په پښتو سبدا اشعار هم وایی او پخپل عصر سره امداقران ده او موږ و نان د پښتو ی اشعار خو بنوی د تصوف او طریقت کتب ی ټول لوستلی دی او سی وایی چه مشکلات د مثنوی شریف او مکتوبات د حضرت امام ربانی قدس سره حل کړی د حلیمی په اشعارو کښی مجازی عشق د زنګاری بلګه قول شعر و مذی د حقیقت پرلاړی او د محبوب حقیقی صفت کا د غه یوه بدلدی زما پلار ما تد و ویل چه پخوا نو کښی دا خلوم رحمة الله علیهما

غزل

دا ثنای لطف خو بنده سهی شان شوم | څنو هیبت م چه ممتاز کد نور جهان شوم
چه ی کړم مدحتا پخپله سر فرازه | ثنا خواند پخوا زنګد درجان شوم
چه مجازی دا یاز د لاړی لزه ند | سر بلنده تر محمود غزنوی سلطان شوم
د هر چا وتد چه گورم وایه دی دی | د جمال په نندارو ی شادمان شوم

غیر فکری لزړه ندرا بهر شو | | پر خلیل د پرعلد و باندی یکسان شوم
حلیمی دغمازکر زیات لحد شو
چه دی بیل بیاره نکاپه گمان شوم

ذکر د عارفد کاملد بی بی نیکبختد داعصمت پناه او عارفد دالله د شیخ
الله داد لوروه یقوم محوزی چه پداشنغر کښی کورنی اوپلار نیکد دمن زیو
مرشدان وه هسی وایی کاتب الحروف محمد چه زما پلار روایت کا چه شیخ
امام الدین خلیل غوریا خیل پخپل کتاب اولیای افغان هسی کښلی دی چه
شیخ الله داد لوی ولی و اولوری نیکبختد چه بحقیقت هم نیکبختد عارفد صحنه
وه علوم دینی ی ولوستل اوپریاضت او عبادت د خدای عزیزکا په
سنه ۹۵۱ هجری پدحیالد دنکاح شرعی د شیخ قدم قدس الله سره راغلد
چه دخواجه محمد زاهد خلیل متی زی زوی و او عارفد د خدای و پد
سنه ۹۵۶ ی لدبطن غوث الزمان قطب دوران شیخ میان قاسم افغان پد بدنی
نس پیدا سو او دا شیخ بمعرفت د خدای شهرت وکا چه پد هند اوپښتونخوا
مشهور سو نقل کا چه شیخ امام الدین هم د دی عرفا لداولاد دی او دی
پکتاب داولیای افغان هسی کاږی چه بی بی نیکبختد چه د خدای عارفد اورالعد

د

د زمانې دې یو کتاب ی کښلی دی چې نوم ی دی ارشاد الفقرا او پدې کتاب ی سې نصیحتونه لیکلی دی، چې فقرا او عباد الله تدې مفید دی دا کتاب په ۹۶۹ هجری تمام سوی دی او زما پلاری نسخه لیدلی وه پدې نسخه کښې هغه وخت چې دې قلمی و پسغږ دې نسخې ځای د غه شعرونه نه وه نسخه کتاب ز ما د پلار پیاوړه وه چې ما دلته ځنې نقل کړل چې کتاب می پدې کړ د عارفه دوران رنګین وی

مثنوی پدې نصیحت کښې

پزړه بنا دشی ای مومنه	ظاهر پد باطن سپینه
ظاهر زهد پا خلاص کړه	پزړه تینګ شد لد یقین
شکر صبر پرهر حال کړه	خودنمای مشد خودبینه
پشد و روح بد پژړا یی	کد خبرشی لد سجین
سجین ځای د خودنمای	دې نماز او دې دینه
لد هغو ځا امان راکې	یا اله العالمین

بل نصیحت د لیها ایضاً

د خدای حق تد غاړه کښیږده	نوری نوری د ینا پریږده

دنیا پاقدلد ہرچادہ | پا خلاص کی خنی لیبزدہ
فتوقوت لری پیخا نکی | سردیار پرضا کنبیزدہ
خان لبد خویدژغورہ | زرہ پذکر دیار بلیزدہ
کل دنیا بد دسبند شی | اوس لبیری خنی ریبزدہ
بتول غواړی حسابونہ | کد داوښی کد دمیزدہ
دنیا ترک ہمہ کړپوہ یی | دلقا پرلوری پیښی بزدہ

ولها ایضاً رحمها الله

پطلبی ودریبزہ | پخدمت ی ہوسیبزہ
لجملہ بدونفرت کړہ | دښکی تد ولاړ یبزہ
پدښکی کښی اخلاص کړہ | بدی مکړہ و پو ہیبزہ
پرګناہ لدوار وسترګو | دباران پدود وریبزہ
پہ پارب العالمین | لګناہ راتیریبزہ
خدای برحم بتاوکا | پزاریو تد ژړیبزہ
بی پرواو خدائیدمشد | لدغضب و ویریبزہ
برغدفعل پہ ی حق دی | پطلبی و بښوریبزہ

ذکر

ذکر د میرمنی د حسب او نسب بی بی زینب اطال اللہ بقا ئہا

بی بی زینب د حاجی میر خان علیین مکان لور وہ چہ لہ کوچنیوالی ی

پہ حرم کی د عصمت او عفت لوست و کا پہ لہ بغدہ چہ قرآن کریم ی

ولوست د احکام اسلامی او فقہ کتا بونہ ی ہم ولوستل او د فارسی

مشہور کتب ی ضبط کړل استاد علوموی ملا نور محمد غلجی دی چہ د دیر

عمری مخدرا تو تہ د حرم درس لوستی دی ہسی روایت کا چہ بی بی زینب

د دیرہ ہوښیارہ او پیہمہا لوڅ د امورو عالمہ پیدا شوہ د او د پادشاہ

شاہ حسین پا مورو کی تدبیر کا او ہر کلہ پرای صایب مشکلات د امورو حل کا

او پادشاہ د زمان ی پہ خبرو عمل کا او د نصایح ی اوری د او در مشہور د صدر عصمت

سنبلہ شعرون ہم وایی او د موزونالو او شاعرانو قدر کا د د او مین د

شعرا ہر کلہ لولی او د مضامین شیرین ی کام شیرین کا عمر لہ عبادت

خدای او تلاوت د قرآن شریف تیر وی او مخدرا تو د حرم د پادشاہ

تہ د درس او کښل او لوستل ورښی نقل کا چہ د شاہ محمود رحمت مکان

د مرگ حال قندہار تہ راورسید نو د پادشاہ خاندان عالیشان لہ ډول غمجن

د لمخه رالتو د هرم ساندی او غلبلی کا بی بی زینب چه واقعه دورور د
وفات واوریدله د ډیره غمجنه سوه او په تلاوت د قرآن اولما نحه ئی
تسکین وکا د تسلی ډیره اوهسی ویرندی پویږد خپل ورور مرحوم دوبیلد
چه زه ی دلته نقل کوم خدای تعالی دمتوفی نامدار عالیشان د پادشاه
ظل الله ژوندی دلری اوخوښ

مرثیه د شاه محمود جنت آشیان

بخ سو چه ورور تیر لدنیا سونا — قندهار واړه پژ ړا سونا
زړه می پویږ کی مبتلا سونا — چه شاه محمود لما جلا سونا

دارونو جهان راند تورتم دنیا + زړه د بلیتون پتیخ کړم دنیا
هونک غمجن پدی ماتم دنیا + دیا پهی تاج مو برهم دنیا

چه شاه محمود تیر لدنیا سونا — قندهار واړه پژ ړا سونا

خوان ومیړه دتوری جنګ ونا + دلاړ د کامم پنام ونګ ونا
دښمن لره پونیو رنګ ونا + پرمیدان شیرو یا پلنګ ونا

افسوس چه مرګ دده پنجوا سونا — قندهار واړه پژ ړا سونا

محمود ندیوازی خور ژاړی + پر مرگ د پتول کلی کور ژاړی
خپلوان لاشه پاچا دورور ژاړی + لښکر سپاه د پلی سپور ژاړی

پښتون د پتول پوا د ویلا سونا قندهار وایه پټ را سونا

اصفهان پاتد تاج نشور عالم + چه شاه محمود سونن پکور عالم
د پښتون لمر سو تیاره نور عالم + راتلد دښمن بلا پیغور عالم

چه پاچا ولاړ پښتون گدا سونا قندهار وایه پټ را سونا

لښکر سو خپور پښتون ولاړ دی اریان + پښاور و خای کاشاه محمود عالیشان
پاتد سو تخت و تاج د پتول اصفهان + زړه ی را سو پر سو کا خوښی د دښمنان

وایی پښتون اوس بی پاچا سونا قندهار وایه پټ را سونا

اسمان بیاد څه ستم کا څرگند + د شلاوه تا چه د پښتون د پیوند
د دښمن د بیا زموږ د پویر کا نور سند + چه شاه محمود د کا پقبر کی بند

پر کور مو د یر شور و غوغا سونا قندهار وایه پټ را سونا

هو تکو ژاړی شاه محمود څه سونا + پښتو ستاسی لوی سپاه څه سونا
د اصفهان تر فراه څه سونا + پاچا چه وحشمت پناه څه سونا

د پښتو پر تم فنا سونا قندهار وایه پټ را سونا

محمود خوان دی ولی ولایی لتا + لتخت وتاج تد پرشه سوی جلا
اصفهان ولی پاتد سونا لتا + سرد راپورتد کره پ ٹھکری اعدا

دښمن ولاړ بیا شاوخوا سونا قندهار واړه پښ را سونا

اوږم ناری دغم چه کړین فریاد + پښتون پیرګ دشاه محمود سوبرباد
زړون چه تل ټوبادښمن سوفانباد + دساندو بغ دی چه راوړین ماد

ماتم زده پیر و برنا سونا قندهار واړه پښ را سونا

وروړ مقدد شاعولاکی جنت + دردکی تاتد پسله مرګ راحت
روح دده شاد پلوی ورځ دقیامت + مخ دده روښ دخدای پیغمبر ورحمت

دخالق رحم تل پرتا سونا قندهار واړه پښ را سونا

ګرد شاعره برګزیده زرغوند زرغوند دملا دین محمد کاکړ لورده پدپنجوای
کښې اوسید د اوپلارۍ دکا تحصیل دعلم سوا و دفصاحت احکام ی زده کړل
او دفصحا و اشعاری دلوستل زرغوند پجبالد دسعد الارخان توزی وده چه توریالی
زامنی ځدلود او بتول دعلم و هنر خاوندان و ماته سی نقل دکا زما پلار چه زرغونی
دشیخ مصلح الدین سعدی رحمة الله علیه کتاب دبوستان بتول پښتو شوه نظم کا او نوم

بایزید پشکر کنبو سو | دهفل مخ پد پاگید وسو
پهدزه وریم دبل اور | چه پاور کی سم نسکور
لدایرو بدخه بدورم | یابدلبز شکوه کوم
هوپو با نوخان ایری کپ | لدلوینی خان پریکپ
څوک چه څانتد گوری تل | خدایتد نسی کړای کتل
دیې تل پگفتار نده | لوخبره لپکار نده

تواضع بد سرلوړ کا
تکبر بد تل خوار کا

ذکر دعفت همراه رالبعد حال ددی شاعره ماتد ندی معلوم سوی خو لږ څه چه پدښکاره ده هغه هسی ده چه دا شاعره دقندهاره اوپه دربار د محمد بابر پادشاه ی ژوند کاهسی وایی چه دا شعاری دیره دیوان ی درلود دغه یوه پهله رباعی ماتد صدیق اورفیق محمد طاهر بجریانی وویلد

پهدزه ی دلته پنځه اند رانقل کوم

رباعی

آدم ی محلی وتد راستون ۴ | پاور دعلم ی سوی اړون کا
دوزخ ی روغ کا پرمخ دمحکمی | قوم ی دبغدد لندبلیتون کا

خاتمه کتاب په بیان د حال د کاتب الحروف
حقیر فقیر محمد بوټا ـ مولف د دی کتاب

[illegible] ای محمد زوی د اود خان زوی د قادر خان بقوم بټوک چه زمونږ کهول
اصل ځای مرغده وه چه زما نیکه قادر خان لهغه ځای راغی سیوی ته او بسته
د وسیدی بسله څوارلس پدیتا شاد نصیب او قسمت راغی او د قندهار پخوا کنو
لیکلی د کوکران استوګنه کوله او پیشه ی د زراعت تا د رخان د پدر عمر ی
ویښ د ۷۶ کالو پد ۱۰۵۸ هجری ونات سوا او پدغه کهی چه کوکران
لومیړی ښځ سو زما پلار چه داود خان نومیږی پکال ۱۰۲۹ هجری پدغه کوکران
زیږیدلی او پدآوان د صباوت ی علوم لوستلی او پخپل عصر پر مروجه

او فضلا و علماو د نامه ښاونده او د پدغری قندهار تللی او د کسی خزان او بهار

او دیرش او پیښور او لوزر ځایونو کی لیدلی و هغه وخت چه خان علیین مکان حاجی میر خان پخپله با رکښ د گرگین خان سره جنگونو کی لوز زما پلار هم پدغو جنگونو کی ملگری و د سره ځکه نو له قدیم زما معرفت لری خاندان دیردی او اخلاصی لرم پزده پیښه ۱۱۲۶ هجری په رصفری پادشاه لښکری پرخپل باندی راغلی نو د جنت مکان حاجی میر خان لخوا زما پلار د ولایت او پلرزاد اوستیانو او ملتیانو او لوزر و ځایونو پښتانه د حاجی میر خان مدد ته راوغوښتل او له هغه پښتو سره ی مرکی وکړی او دیر پښتانه د لوندو او بارگزو او اسحق زو ی لگری کړل د خان او پرخسرو خان ی پرغلو کا او پدغو جنگونو زما پلار د حاجی میر خان جنت مکان لخوا سپه سالار و پسله وفات د حاجی میر خان مرحوم مغفور زما پلار په ۱۱۳۶ هجری وفات سو او پکو کران د خپل پلار سره پنځه سو د غه مرحوم رحمة الله علیه طبع مستقیم درلوده او کله بی شعرونه هم ویل چه دلته تیمناً ده ی دوی رباعی راوړم او دا رباعی پصفت د تجنیس بی نظیر دی او پدې فصاحت هم مثل نلری

رباعی

چه د چا پزړه کی اوږدمینی بل سی
پداور بل ی لمبی گډی حال ی بل سی
اوږدمینی گلدمری د زړه لامینی
داور بل مینه گډ تل د زړه تپل سی

رباعی

رباعی والد ایضاً رحمه الله تعالی

کدی وینی وینی تل څانځی له زړه وتخه څوک پیدا وینی تا له څو انو یاد ړه وتخه
د زړه له زړه کدی وینی وینی څانځی پدکړو د غم لویدلی ستا له کړه وتخه

اوس چه دی لږ حال د پلار او نیکه وکیښ نو څیل حال هم کا یم او د خزانی لیدونکی پیغمبر وم زما راتګ دی نا بودی د نیا تر یعنی قرلدی واقع سوی و په ۱۱ د رجب المرجب سنه ۱۰۸۴ هجری پکو کران کښی اوسن تر د تمیز ورسیدم نوی پلار د درسی راته شروع کا او تر اتلسم کال مې د عمر می د لوستل احکام د دین او فقه او اصول او تفسیر او د فصاحت علوم لکه قافیه او عروض او بیان او معانی او نور چه زما پلار مرحوم وفات سو او زه پدتقاضا د پادشاه ظل الله دامت سلطنته شاه حسین را علیم (قندهار) ر بنا رته او مړ او سمه پدنظر کیمیا اثر د پادشاه اسلام پناه دیم او هر کله پا حسان او مرحمت د دی خاندان عالیشان ر ملنه دیم عمر می تیر ی پلو متلو او کښلو وکښلو او لوستو د جهان بلد بهر نلر او د زړه می هم خوښی نکا ښلی د اشغالو په بل څه پدی او قاتو د عمر چه می تیر کړ ی هر څو کتابونه می وکښل چه یو لد د غو څخه د غه خزانه ده او نور دادی یو کتاب

کښلی دی په بیان د علوم د فصاحت چه خلاصة الفصاحت بالدسی اوبدل
کتاب می قول علوم د فصاحت په پښتو د خپلو پښتو طالبانو د پاره خلاصه کړل
بل کتاب ی کښلی دی په بیان د طبابت او علاج چه خلاصة الطبی نوم دی په
سنه ۱۱۳۹ هجری چه می د خدکتاب د پادشاه عالم پناه مدظله مخ تدپښی کا
سل طلاوی ی ماته صله کا او هر کلمه د اسی مراحم د پادشاه د دی فقیر غریب پیچ
پیردی او ارکان د دولت ابد مدت هم پردی فقیر د رحمت نظر کا خاص بیا
د هادرخان عالیمکان چه من د رحم پقند ار د غرباو پرسر ظل د رحمت دی خالق
دی عمر د پیر کا مالدلیو دیوان د اشعارو هم ستد چه په دی وقت کی مرتب او مدون
سوی دی او غزلونه او قصاید او رباعی لری کلد چه د طبع قاصر میل د شعر او وینا
کا شعرونه کا ب هم او موزونان د روزګاری خو ښوی ګکډ چه د خان ستاینه
سبه نده او پوهان لدی کار عار کا نو پخزاندګی می خپل احوال وکښل چه
د دی کتاب و یونکی ماته دعا وکا او هر وقت می په دعا یاد کا خپل دیوه غزل
هم دلته د ښوښی پطور کا ب هم چه پر صفحه د روزګار ـ یادګار وی نور
د اشعارو پلو دیوان کښی یوځای دی شایقان د علم او شعری د دیوان لولی

غزل د کاتب الحروف غفر الله ذنوبه

ساقی پاخذ دسره ملو دک یو جام را
ستا لغم نا آرام یم آرام را

بیلد میبود بهار ستوری څکیم
پیرلی سو د خوښی بند پینام را

د دنیا پاتد ده بنادی مو یو گړی ده
یو گړی می خوښ کدمی گړی انعام را

د بلیتون پتاریکو کی مخ پرهیشن سو
رنا لمر د جام د میو نپلام را

ناکامیو د دنیا می کام را تریخ کا
چه می خوښ کا کام ترخه د ما ناکام را

نه نشاط ستنه نه مستی ستد سر نه دی شته
څه سم رند بغداد او بد علی الدوام را

پاو بوی سو د زیگی لږ څه را انود کد
محمد تد اورد ک یو سی جام را

تمت الکتاب بعون الملک الوهاب اللهم اغفر وارحم لکاتبه وقارئه ومن له حق علینا
والصلوة والسلام علی رسوله وعلی آله واصحابه اجمعین کتاب تمام سو
پورځ د جمعی ۲۴ د شوال المکرم ۱۱۴۲ سنه هجری بقندهار بنی او موقف
محمد سو تک بهم فارغ البال سو الحمد لله محمد کثیر
بتاریخ دهم ماه ربیع الاول سنه یکهزار و دو صد و شصت و پنج هجری گذشته بود

از هجرت رسول خدا صلی الله علیه وسلم بدستخط حقیر فقیر التقصیر
نور محمد خروتی برای دعا بجناب رفعت مآب جاه و مرداری عالی تبار مردار
مهردل خان قلمی دیده هر که خواند دعا طمع دارم
ز انکه من بنده گنهگارم این کتاب را احقر الناس محمد عباس
قوم نای در شهر کوسته بلوچستان خاص از برای عالیجاه تجارت پناه
حاجی عبدالکبر قوم هوتکی قلمی کرده ۱۳۰۳ هجری باتمام قلمی شد